

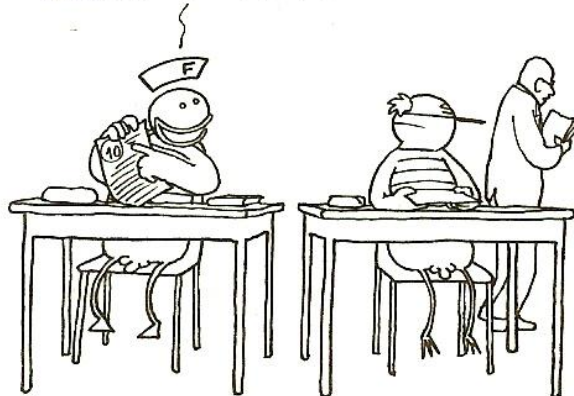
De weektaak is van mij!

FOKKE & SUKKE

HEBBEN EEN NIEUWE ONDERWIJSMETHODE ONTDEKT

ZÓ HEE!!

**DAT "LEREN"
DAT WERKT
ECHT GOED!!!**

www.foksuk.nl

Juni 2011

Student: Marlien Terpstra

Studentnummer: 2080015

Lesplaats: Hoorn

Begeleid door: Adri Storm

Master Special Education Needs

Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijzorg Fontys Hogescholen Tilburg

Leerroute: Gedragsspecialist

Zelfstandigheid

*Wanneer ik hulp durf te vragen,
bij de dingen die ik niet goed kan,
ben ik dan zelfstandig bezig,
of is het alleen het accepteren van?
Zelf boodschappen doen en koken,
zelf naar de dokter gaan,
weten wat ik wel en niet kan,
alleen een poos uit wandelen gaan
Wanneer is iemand zelfstandig,
als die alles kan alleen?
Of als je hulp durft aanvaarden,
van de omgeving om je heen?
Wellicht denkt ieder er anders over,
heeft het voor ieder een andere betekenis,
voor de een is het onafhankelijk zijn,
alles alleen doen, hoe moeilijk het ook is.
Voor mij staat als een paal boven water,
dat je pas zelfstandig bent.
wanneer je weet wat je wel en niet kunt,
gewoon je eigen grenzen kent.*

Auteur: N. Bouwmans

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
Inleiding	5
Leeswijzer:	5
1. Aanleiding en probleemstelling	6
1.1. Mijn praktijksituatie	6
1.2. Waarom de weektaak?.....	7
1.3. Onderzoeksvragen	8
1.4. Wat denk ik te bereiken met dit onderzoek?.....	8
1.5. Wat is er in mijn praktijk al bekend over het onderzoekonderwerp?.....	9
2. Situering	10
2.1. De weektaak en het zelfverantwoordelijk leren binnen het Nederlands onderwijs.	10
2.1.1. Wat is motivatie	10
2.1.2. Verschillende leerstijlen	11
2.1.3. Reflectieve gesprekken voeren	11
2.1.4. Oplossingsgerichte gespreksvoering.....	12
2.1.5. Dalton onderwijs	13
2.1.6. Begripsverkenning zelfverantwoordelijk leren	14
2.1.7. Handelingsgericht werken	15
2.2. De weektaak en het zelfverantwoordelijk leren binnen het internationale onderwijs.	16
2.2.1. Doelen stellen.....	16
2.3. De weektaak en het zelfverantwoordelijk leren binnen het inclusief onderwijs.	17
2.3.1. Wat is inclusief onderwijs?	17
2.3.2. Hoe sluit een weektaak en het zelfverantwoordelijk leren aan bij het inclusief onderwijs?	17
2.4. Conclusies.....	18
2.4.1 Wat werkt niet?.....	18
2.4.2 Wat werkt wel?	18
3. Het onderzoek	19
3.1 Opbouw van het onderzoek.....	19
3.1.1. Interventies.....	19
3.2. Gegevens verzamelen.....	20
3.2.1. Hoe worden de gegevens voor de onderzoeksvraag verzameld?	20
3.2.2. Hoe worden de gegevens per deelvraag verzameld?	21
3.2.3. Het ethische aspect.....	21
3.3. Tijdsplan.....	22
3.4. De controlegroep	22

4. Datapresentatie	23
4.1. Het verloop van het onderzoek.....	23
4.2. Een korte impressie van de onderzoeksperiode.....	24
4.3. De nulmeting en eindmeting.....	24
4.4 De data en gegevens van de leerlingen die moeite hadden met het plannen, afronden en controleren van de weektaak.....	25
4.5. De gegevens van de leerlingen (maatjes) die de leerlingen 1,2 en 3 geholpen hebben.....	34
4.6. De meerwaarde van het werken met maatjes voor de leerling die hulp nodig heeft en het maatje zelf	37
4.7. De controlegroep.....	37
5.Conclusies.....	38
5.1. Antwoorden op de deelvragen.....	38
5.2. Antwoord op de onderzoeksvraag.....	40
5.3. Aanbevelingen.....	41
5.4. Hoe nu verder?.....	42
6. Evaluatie van het onderzoek	43
6.1. Terugblik onderzoek.....	43
6.2. Terugblik eigen leerwinst.....	45
6.3. Hoe wil ik dit onderzoek gebruiken voor de toekomst? (Beslissen)	46
Nawoord	48
Bijlagen	
BIJLAGE 1 Hoe voer je een goed reflectief gesprek	53
BIJLAGE 2 Reflectieve gesprekken voeren met kinderen	54
BIJLAGE 3 Technieken om een goed oplossingsgericht gesprek te voeren.	56
BIJLAGE 4 Aantekeningformulier n.a.v. het interview met de leerlingen.....	57
BIJLAGE 5 Enquête voor de controlegroep.....	58
BIJLAGE 6 De leerstijlentest van Ben Akkerman	59
BIJLAGE 7 Een gedetailleerd overzicht van het verloop van het onderzoek.....	61
BIJLAGE 8 Vragenlijst over de onderzoeksgroep voor een collega	63
BIJLAGE 9 Observatielijst voor de onderzoeker	64
BIJLAGE 10 Logboek voor de leerlingen.....	65
BIJLAGE 11 Een blad om naar terug te kijken voor de 3 leerlingen als ondersteuning voor het voeren van een goed gesprek	68
BIJLAGE 12 Meetgegevens	69

Samenvatting

Voor u ligt het onderzoek van mijn opleiding Master SEN Special Education Needs. Dit onderzoek beschrijft hoe de motivatie en het zelfverantwoordelijk leren bij de weektaak bij leerlingen in de bovenbouw vergroot kan worden.

Er zijn ieder jaar een aantal leerlingen die het niet lukt om hun weektaak op vrijdag af te hebben, ondanks het compenseren van werk. Deze leerlingen lijken gedemotiveerd voor de weektaak en straffen (op vrijdag blijven zitten om het af te maken) helpt bij deze leerlingen niet. De controle van het werk en het afronden van de weektaak ligt bij de leerkracht. Het onderzoek heeft als doel om erachter te komen hoe deze leerlingen weer gemotiveerd kunnen worden voor de weektaak. En dat de rol van de leerkracht verschuift van controleur naar begeleider.

Met dit onderzoek wordt geprobeerd een antwoord te vinden op de vraag:
Leidt mijn gewijzigde aanpak ertoe dat de leerlingen zich meer betrokken en zelfverantwoordelijk voelen bij het plannen, afronden en controleren van de weektaak?

Uit literatuur – en praktijk onderzoek blijkt dat het zelfverantwoordelijk leren (zelfsturing) en leren plannen een belangrijke interventie bij deze vraag is. Uitgangspunten van het Dalton onderwijs worden betrokken bij dit onderzoek. Verder wordt het belang van reflectieve gesprekken voeren en oplossingsgerichte gespreksvoering ook duidelijk in dit onderzoek. De basis van het onderzoek was de leerlingen betrekken in het proces van het onderzoek. De methodiek wordt aangeboden aan hen, maar welke aanvullingen hebben zij daarbij? De onderzoeker anticipeert hierop.

In het onderzoek is onderzocht wat de meerwaarde is voor de 3 leerlingen om een medeleerling te helpen. Uit de gegevens van het onderzoek blijkt dat zowel de helper als de geholpene beide aantoonbaar hebben geprofiteerd van de aanpak van het onderzoek.

Mijn aanbevelingen zijn om de leerlingen uit te dagen om mee te doen aan een onderzoek. Gebruik het woord onderzoek. Daag de leerlingen die er goed in zijn uit om te helpen en daag de leerlingen op deze manier uit om de hulp aan te nemen. Bespreek samen met de leerlingen de aanpak van het onderzoek en kom samen tot een aanpak die voor alle partijen werkt. Gebruik de input die vanuit de leerlingen komt. De laatste aanbeveling is dat het van belang is om wekelijks een reflectief gesprek te voeren met de maatjes voor een goede begeleiding van hun eigen leermomenten.

De resultaten van dit onderzoek zijn de reden om het aan het team te gaan presenteren, zodat er een vervolgonderzoek wordt gedaan, om ook in andere groepen het werken aan een weektaak te verbeteren.

Inleiding

Sinds 2005 ben ik werkzaam op een openbare basisschool. Ik geef les aan groep 8. Ik wil een onderzoek doen naar mijn eigen groepspraktijk, naar iets wat mij frustreert en wat ik graag zou willen verbeteren. Ik heb in het team geïnformeerd of deze mening gedeeld wordt.

Ik wil een verbetering aan gaan brengen in het werken met de weektaak. Met een gewijzigde aanpak wil ik bereiken om de negatieve oplossing (straffen) die reeds aanwezig was, om te zetten naar een positieve oplossing voor dit probleem. Ik wil mijn eigen gevoelens ook omzetten van negatief naar positief, om zo weer met enthousiasme met de weektaak aan het werk te kunnen gaan.

Na het literatuuronderzoek heb ik een opzet gemaakt voor de aanpak van dit onderzoek.

De nadruk kwam te liggen op de participatie van de leerling om de intrinsieke motivatie te bevorderen. De leerlingen mochten zich vrijwillig opgeven en verbeteringen aanbrengen in de opzet van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd in groep 8 van de school waar ik werkzaam ben. Voor dit onderzoek heb ik 3 leerlingen gekozen die hier moeite mee hebben en 3 leerlingen die hen gaan helpen die er zelf al heel goed in zijn.

De volgende vragen zijn belangrijk in mijn onderzoek. Hoe komt het dat de eerstgenoemde 3 leerlingen moeite hebben met het afronden van hun weektaak? Heeft het leren plannen invloed op de uitvoering van de weektaak? Leidt aandacht en betrokkenheid voor dit onderwerp tot meer motivatie voor de weektaak bij deze leerlingen? Heeft het helpen van een medeleerling een meerwaarde voor de leerling die hem/haar helpt?

En ten slotte: leidt mijn gewijzigde aanpak ertoe dat de leerlingen zich meer betrokken en zelfverantwoordelijk voelen bij het plannen, afronden en controleren van de weektaak?

In dit onderzoek hoop ik een antwoord te vinden op deze vragen.

Leeswijzer:

Hoofdstuk 1 behandelt de aanleiding en probleemstelling, hierin kunt u de onderzoeksvraag lezen.

In hoofdstuk 2 zal ik het literatuuronderzoek beschrijven.

De onderzoeksmethodologie en het tijdspad worden besproken in hoofdstuk 3. Alle gegevens van de onderzoeksgroep staan in hoofdstuk 4.

In Hoofdstuk 5 zullen er conclusies getrokken worden naar aanleiding van alle gegevens met betrekking tot de deelvragen en de onderzoeksvraag.

Ik besluit in hoofdstuk 6 met een evaluatie over het onderzoek, mijn eigen leeropbrengst en wat ik daar in de toekomst mee wil gaan doen.

1. Aanleiding en probleemstelling

In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe de praktijksituatie eruit ziet en hoe er op deze school gewerkt wordt aan de weektaak.

Ook zal er worden beschreven wat de reden voor dit onderzoek is, hoe de onderzoeksvraag precies luidt en wat het doel is van het onderzoek.

1.1. Mijn praktijksituatie

Ik ben sinds 2005 werkzaam als docent op een openbare basisschool. Ik ben begonnen in groep 1/2 en ik ben nu voor het 6^e jaar werkzaam in groep 8.

Zelfstandig werken aan de hand van weektaken heeft mij altijd aangetrokken, op verschillende stagescholen merkte ik dat ik dit goed vond werken. Leerlingen weten wat ze moeten doen als ze klaar zijn met een opdracht en de leerlingen hebben een overzicht van wat ze die week af moeten hebben.

Op de school waar ik werkzaam ben werd er niet gewerkt met dag- en of weektaken. Tijdens vergaderingen is hier wel eens over gesproken, maar er was niet veel enthousiasme onder de collega's.

Daardoor heb ik in overleg met de directrice in schooljaar 2006/2007 besloten om het wel in te voeren in groep 8, omdat ik het belang hiervan in zag. Met name met het oog op de mate van zelfstandigheid die op het voortgezet onderwijs gesteld wordt.

Het item weektaken is toch herhaaldelijk teruggekomen tijdens vergaderingen en in het schooljaar 2008/2009 is er een besluit genomen om met weektaken te gaan werken.

Vanaf het schooljaar 2009/2010 wordt er in de onderbouw t/m de bovenbouw gewerkt met weektaken op papier.

Collega's (en ikzelf) geven aan dat ze het prettig vinden werken, dat er meer tijd is voor de zorgleerlingen en dat de leerlingen beter leren om zelfstandig te werken. Het werken aan een weektaak wordt langzamerhand een onderdeel van de school. De weektaak is nu opgenomen in de schoolgids en het schoolplan.

In groep 8 is er twee keer per week een vast moment voor de leerlingen dat er gewerkt wordt aan de weektaak. Tussendoor hebben ze ook regelmatig de tijd om er mee aan het werk te gaan (als je bijvoorbeeld binnen de tijd een toets of les af hebt). Ik loop dan vaste rondes om leerlingen met moeilijkheden te helpen. Hiernaast is er ook een moment dat ik met een instructiegroepje bezig ben en dat de leerlingen die met de weektaak bezig zijn elkaar zachtjes mogen helpen.

De weektaak is op maat gemaakt. De klas is in drie groepen verdeeld, waardoor er een variatie is in hoeveelheid en moeilijkheid. Er staat een sterretjesopdracht op die ze kunnen gaan doen als ze klaar zijn, dit is een extra opdracht. Als ze iets hebben afgemaakt dan tekenen ze dat op hun weektaakblad af.

1.2. Waarom de weektaak?

Ik heb dit jaar in een vergadering aangegeven dat ik er tegen aan liep dat er elk jaar een groepje leerlingen is die hun weektaak (ondanks compensatie) niet af krijgen. Ze lezen de opdrachten niet goed, leveren werk in dat niet af is, hebben moeite met plannen of ze tekenen iets af wat nog niet gemaakt is.

Daar tegenover staat dat er ook elk jaar een groep leerlingen is, die hier juist wel heel goed in zijn.

Er is geen verschil te zien tussen moeilijke, makkelijke, grote of kleine klassen.

Als leerkracht van groep 8 voel ik mij verantwoordelijk om de leerlingen klaar te maken voor het voortgezet onderwijs. In het voortgezet onderwijs wordt er een grote zelfstandigheid verwacht van de leerlingen.

Als basisschool vind ik dat we aan de hand van een doorgaande lijn de leerlingen moeten leren zelfstandig te werken en zelf verantwoordelijk te laten zijn voor hun werk.

Omdat dit onderwerp nog steeds leeft binnen het team en er nog veel vragen heersen over verschil in aanpak bij mij en mijn collega's, hebben we besloten dat ik mijn onderzoek aan de weektaak ga wijden. Hoe kunnen we onze leerlingen meer verantwoordelijk laten maken voor hun eigen weektaak?

Er is gemerkt en aangegeven door de leerlingen dat ze het controleren belangrijk vinden. Als de weektaak gecontroleerd wordt doen ze beter hun best. De taak van de leerkracht is controlerend en de leerlingen worden passief. Er gaat veel tijd in deze controlerende taak zitten.

Ik zou graag willen dat de leerlingen de controle uit zichzelf doen, dat er minder controle van de leerkracht nodig is. Ik ben zelf iemand die heel gestructureerd werkt en stel hoge doelen aan mezelf en het onderwijs waar ik voor sta. Ik vind dat ik alles uit de leerlingen zou moeten halen wat er op dit moment in zit. Ik weet ook dat ik dit kan, zonder het kind over te belasten. Ik heb veel geduld en blijf positief tegen de leerlingen. Daar geloof ik in; positief en enthousiast voor de klas staan, maar toch hoge verwachtingen stellen. Ik zoek alleen nog een betere manier om betreffende de weektaak alles uit de leerlingen te halen. Nu controleer ik nog elke week of alles (goed) gemaakt en ingeleverd is. Voor het overgrote deel van de groep helpt dit en is het na een paar weken niet meer nodig, maar bij een paar leerlingen helpt dit niet. Doordat ik op deze manier de controle in handen wil blijven houden bij deze leerlingen, heeft dit misschien wel een averechts effect.

Ik pak de controle steeds op dezelfde manier aan en ik zou het graag op een andere manier willen gaan proberen.

Het zit op mijn irritatiegrens dat ik ondanks de strenge controle en aanpak, deze leerlingen niet verder weet te brengen. Ik wil van die irritatie af en deze leerlingen verder helpen en daarbij mijn rol als controleur los kunnen laten. Dat zou mij meer rust en voldoening geven.

Ook wil ik het Dalton onderwijs, opgericht door Parkhurst mee gaan nemen in mijn onderzoek. Het Dalton onderwijs vind ik inspirerend, de uitspraak die mij erg raakt is: 'Uitdagen tot leren is uitdagen tot leven.' (Parkhurst, 1922) Ik denk dat het uitdagen tot leren tot stand kan komen door de verantwoording meer bij de leerlingen zelf te leggen. Door het zelfverantwoordelijk leren bij hun te vergroten.

Verlegenheidsituatie

De controle van de weektaak vergt veel tijd van de groepsleerkracht. De leerlingen lijken niet gemotiveerd om de weektaak goed af te ronden, dat gebeurt alleen bij controle en sturing van de leerkracht. Deze leerlingen doen wel wat er van hun gevraagd wordt. Als ze langer moeten blijven om het af te maken, dan doen ze dat. Bij deze leerlingen is een extrinsieke motivatie aanwezig. Ik zou graag willen dat dit verschuift naar intrinsieke motivatie. Ik wil in mijn aanpak bereiken dat de motivatie om de weektaak af te krijgen vanuit de leerlingen zelf komt.

1.3. Onderzoeksvragen

Onderzoeksvraag

Leidt mijn gewijzigde aanpak ertoe dat de leerlingen zich meer betrokken en zelfverantwoordelijk voelen bij het plannen, afronden en controleren van de weektaak?

Deelvragen

1. Heeft het leren plannen invloed op de uitvoering van de weektaak?
2. Leidt aandacht en betrokkenheid voor dit onderwerp tot meer motivatie voor de weektaak bij deze leerlingen?
3. Heeft het helpen van een medeleerling een meerwaarde voor de leerling die hem/haar helpt?

1.4. Wat denk ik te bereiken met dit onderzoek?

- Ik verwacht dat mijn interventies er voor gaan zorgen dat de leerlingen die hier moeite mee hebben succeservaringen gaan beleven en dat de rol van de leerkracht verschuift van controleur naar begeleider.
- Ik verwacht dat de leerlingen daardoor hun weektaak beter zullen gaan overzien, beter gaan plannen, de opdrachten beter gaan lezen en het hierdoor ook beter zelfstandig kunnen gaan afronden.
- Ik merk dat de controle meer leerkrachten frustreert, dus ik hoop dat ik met de uitkomsten van mijn onderzoek ook collega's kan helpen om de zelfverantwoordelijkheid en motivatie van leerlingen betreffende de weektaak te vergroten.
- Ik verwacht dat ik in dit onderzoek leer welke factoren er toe leiden dat een leerling zijn weektaak niet af heeft.

Ik ga dit onderwerp aanpakken als leerkracht van groep 8 en ik wil er in de toekomst klas overstijgend als gedragsspecialist mee aan de gang.

Als het onderzoek afgelopen is wil ik inzicht hebben in het effect van de interventies die ik kan toepassen om leerlingen meer betrokken en zelf verantwoordelijk te laten voelen voor hun weektaak. Ik heb die interventies getoetst in de praktijk en weet dan welke interventies op dit moment voor deze leerlingen werken.

Ik heb na afloop van het onderzoek inzicht in:

1. Welke interventies ik kan toepassen om de motivatie voor de weektaak te verhogen.
2. Welke interventies ik kan toepassen om de leerlingen zelf verantwoordelijk te laten worden voor hun weektaak.

Ik verwacht dat ik met dit onderzoek leerlingen enthousiast kan maken voor hun eigen kennen en kunnen betreffende de weektaak.

Ik verwacht dat ik mijn collega's enthousiast en nieuwsgierig kan maken naar mijn ondernomen interventies en dat zij de interventies ook willen gaan toepassen in hun groep. Zo kunnen we de motivatie en het resultaat van het werken aan een weektaak op onze school verhogen.

En tenslotte denk ik met dit onderzoek voor mezelf te bereiken dat ik meer rust krijg en minder frustraties, betreffende deze groep leerlingen. Ik wil de strikte controle en sturing los kunnen laten en bij deze leerlingen ervaren dat ze het zelf kunnen, door de aanpak van dit onderzoek.

1.5. Wat is er in mijn praktijk al bekend over het onderzoekonderwerp?

Op school is er al een aantal jaren aandacht voor het zelfstandig werken. Er is een nascholingscursus over gegeven aan het team en directie.

Naar aanleiding van deze nascholingscursus is besloten om er een vervolg aan te geven, maar dan met betrekking op de weektaak.

De school is begeleid door de onderwijsbegeleidingsdienst (OBD) bij het invoeren van de weektaak. Verder is het team en directie op bezoek geweest bij een andere school om te bekijken hoe zij het werken met een weektaak vorm hebben gegeven. Hier is voor gekozen om het voor het team duidelijker te laten worden hoe een weektaak eruit ziet en wat de mogelijkheden zijn. Het was de 1^e stap naar het maken van een weektaak op papier.

De wens van de school was om een doorgaande lijn te creëren wat betreft de lay-out en de inhoud. Daarnaast was er ook de wens om een soort opbouw te maken in weektaken betreffende hoeveelheid, keuze en het zelf plannen.

In de missie en visie van de school is er nog niets over opgenomen.

In de school praten we er met elkaar over hoe we het werken aan de weektaak zouden kunnen verbeteren. De actie die nu wordt ondernomen is het nablijven op vrijdag. We zouden deze negatieve aanpak graag willen ombuigen naar een positieve aanpak.

Nu duidelijk is geworden wat ik precies wil gaan onderzoeken, zal ik in het volgende hoofdstuk het theoretisch kader uiteenzetten.

2. Situering

In dit hoofdstuk wordt onderzocht hoe in de literatuur geschreven wordt over de weektaak en de begrippen die daarbij horen.

Er wordt begonnen met een begripsverkenning van de volgende belangrijke aspecten binnen het Nederlands onderwijs: motivatie, leerstijl, reflectieve gesprekken voeren, oplossingsgerichte gespreksvoering, het Daltononderwijs, zelfverantwoordelijkheid, zelfstandigheid en handelingsgericht werken.

Er wordt een vergelijking gemaakt met het onderwijs in andere landen wat betreft zelfstandig werken, zelfverantwoordelijk leren en werken aan een weektaak. Er wordt bekeken wat er in het buitenland als belangrijk wordt ervaren en hoe dat waardevol kan zijn voor dit onderzoek.

Ten slotte zal er een relatie gelegd worden met het inclusief onderwijs en hoe het werken met een weektaak daarin belangrijk kan zijn.

Aan het einde van dit hoofdstuk wordt uiteengezet aan welke theorie er tegemoet zal gaan komen in de aanpak van het onderzoek, die met een aantal leerlingen uit groep 8 uitgevoerd zal worden.

2.1. De weektaak en het zelfverantwoordelijk leren binnen het Nederlands onderwijs.

2.1.1. Wat is motivatie

Het woord motivatie komt van het Latijnse 'movere' dat betekent 'bewegen' en verwijst naar wat iemand beweegt of tot daden aanzet. Meestal komt iemand in beweging als hij/zij zijn behoeften kan realiseren of eenmaal bereikte zaken wil handhaven.

Er wordt gesproken van intrinsieke en extrinsieke motivatie (Pintrich en Schunk, 2002).

Bij intrinsieke motivatie komt de wil om iets te doen en daarmee iets anders te bereiken uit de leerling zelf.

Bij extrinsieke motivatie komt de wil om iets te doen door iets anders, bijvoorbeeld het krijgen van geld, macht of eten.

Eerder onderzoek (Deci & Ryan, 1985) heeft aangetoond dat het geven van extrinsieke beloningen aan een persoon de intrinsieke motivatie van die persoon kan doen verminderen.

Motivatie is dus iets wat heel belangrijk is en dan met name de intrinsieke motivatie. Die zorgt ervoor dat iemand bereid is om zich in te spannen voor iets, het vergroten van de motivatie is in dit onderzoek het belangrijkste punt. Het is belangrijk om dit onderzoek te richten op de intrinsieke motivatie, omdat de leerlingen op het voorgezet onderwijs ook moeten kunnen plannen, huiswerk afmaken enz. zonder daar een beloning (extrinsiek) voor te krijgen! Zelfsturing is hier van belang. Inspelen op de extrinsieke motivatie, zou in dit onderzoek alleen maar een averechts effect kunnen veroorzaken zoals Deci&Ryan (1985) eerder onderzocht hebben.

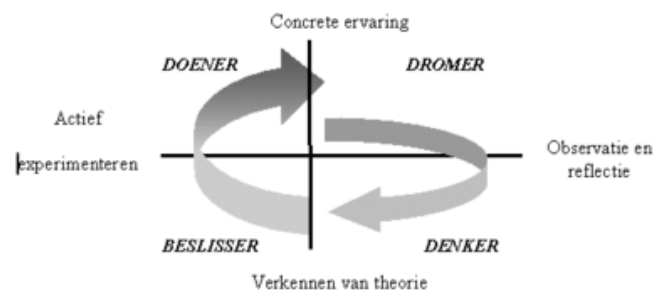
2.1.2. Verschillende leerstijlen

De manier waarop iemand gewend is een leertaak of probleem aan te pakken wordt een leerstijl genoemd.

In 1984 heeft Kolb een boek gepubliceerd met de titel "Experiential learning: experience as the source of learning and development". In dit boek wordt 17 jaar onderzoek naar ervaringsgericht leren beschreven.

Er zijn verschillende modellen om leerstijlen in kaart te brengen, Kolb heeft het als volgt in kaart gebracht (zie figuur 1)

Ervaring speelt een speciale rol in dit leerproces. Het ene mens leert meer door te doen, terwijl de ander liever zijn ervaringen vertaalt naar algemene begrippen. Het ene mens gaat liever meteen aan de slag, terwijl de ander liever eerst even de kat uit de boom kijkt.

Figuur 2.1 De leercirkel van Kolb (1984)

Kolb geeft aan dat een mens steeds deze vier fasen doorloopt, het kwadrant waar hij het liefste begint zegt iets over zijn leerstijl.

Het is van belang om steeds deze vier fasen te doorlopen, omdat ze essentieel zijn voor effectief leren. Kolb pleit er dus voor om aandacht te besteden aan de leeractiviteiten waarin je je minder thuis voelt.

Kolb heeft een leerstijltest ontwikkeld waarin getest kan worden wat je voorkeursstijl is. Akkerman (2003) heeft deze leerstijltest aangepast, zodat hij ook voor jongeren in te vullen is. Op die manier zouden leerkrachten hier op aan kunnen sluiten. In deze test komt naar voren of de leerling een doener, dromer, beslisser of denker is. Deze test is weergegeven in bijlage 6.

Het is naar aanleiding van deze theorie verstandig om te gaan bekijken welke leerstijlen de leerlingen uit de onderzoeksgroep hebben. Het is interessant om te onderzoeken of de leerlingen die moeite hebben met het plannen, afmaken en controleren van hun weektaak dezelfde leerstijl hebben als de leerlingen bij wie het juist wel heel goed gaat.

De uitslag van de Ben Akkerman leerstijltest zal laten zien of er belangrijke overeenkomsten/verschillen zijn tussen deze leerlingen. Hier dient dan rekening mee gehouden te worden bij het samenstellen van de onderzoeksgroep.

2.1.3. Reflectieve gesprekken voeren

Om ervoor te zorgen dat leerlingen bewust leren van hun eigen ervaringen is het voeren van reflectieve gesprekken een belangrijk middel. (Kers 2010) Ze leren om aan te kunnen geven wat ze de volgende keer anders zouden doen. Doordat leerlingen zelf met hun eigen leerproces en ervaringen bezig zijn, motiveert dit de leerlingen om zichzelf te blijven ontwikkelen. Reflecteren stimuleert de zelfstandigheid en vergroot de zelfkennis van de leerling.

Men voert een goed reflectief gesprek als er samen met de leerling wordt gepraat. Het stellen van open vragen is belangrijk (andere aandachtspunten zijn te vinden in bijlage 1) zoals:

1. Wat heb je geleerd?
2. Wat heb je allemaal al gedaan?

Dit zijn goede reflectieve vragen (Teamonderwijs). In bijlage 2 zijn deze vragen opgenomen. Overigens wordt in dit artikel de nadruk gelegd op het bespreken van hoe het ging en wat er beter kan.

Volgens de oplossingsgerichte theorie zou de nadruk meer moeten liggen op de positieve dingen van die wat, wat ging er al wel goed. (Berg&de Jong, 2001)

In het onderzoek kan men reflectieve gesprekken met de leerlingen gaan voeren volgens de methodiek oplossingsgericht werken.

2.1.4. Oplossingsgerichte gespreksvoering

Tussen beide methodieken bestaan veel overeenkomsten. Oplossingsgerichte gespreksvoering is een vorm van reflecteren. Er wordt samen gepraat, er worden open vragen gesteld en er is ruimte voor denkpauzes. Bij beide methodieken wordt regelmatig samengevat wat de leerling heeft gezegd. (Berg&de Jong, 2001)

Bij oplossingsgerichte gespreksvoering wordt het gesprek zo gestuurd dat de leerlingen hun eigen krachtbronnen aanboren en tevens wordt er besproken wat er nog beter zou kunnen. Tegelijkertijd is er de kans om op te noemen wat al wel heel goed ging, waarom en hoe dat er dan uitzag.

De Shazer (1985, 1988, 1991, 1994) heeft geobserveerd dat cliënten gewoonlijk oplossingen kunnen construeren voor hun problemen zonder dat de cliënten of de hulpverleners de aard van de problemen vaststellen of begrijpen.

In 'De kracht van oplossingen' (Berg&de Jong 2001) onderscheiden de auteurs de volgende basismomenten bij het construeren van oplossingen.

1. Beschrijven van het probleem.
2. Ontwikkelen van duidelijk geformuleerde doelen.
3. Exploreren van uitzonderingen.
4. Feedback aan het eind van de sessie.
5. Evalueren vooruitgang cliënt.

Een belangrijk aspect bij de methodiek oplossingsgerichte gespreksvoering is dat de cliënt de expert is. De uitspraak die daarbij hoort is: leading from one step behind! Dat betekent dat de niet-weten houding van de therapeut tot uiting komt. De therapeut voert het gesprek langzaam en volgt het tempo van de cliënt, telkens even wachtend, juist geen vraag stellend, voortdurend luisterend.

Door oplossingsgerichte vragen te stellen kijkt de therapeut over de schouder van de cliënt mee en nodigt hij de cliënt uit om zijn doel te bepalen en de mogelijke oplossingen zo breed mogelijk te verkennen.

Technieken om een goed oplossingsgericht gesprek te voeren zijn bijvoorbeeld complimenteren en gebruik maken van stiltes. Er zijn meerdere technieken van oplossingsgerichte gespreksvoering opgenomen in bijlage 3.

2.1.5. Dalton onderwijs

In het Dalton onderwijs gaat men er van uit dat elk mens in staat is tot het dragen van de verantwoordelijkheid voor zichzelf en de omgeving. Uitdagen tot leren is uitdagen tot leven. (Parkhurst, 1922)

Daltonscholen vertrouwen hun leerlingen in het verantwoord te werk te gaan en hebben daarop ook hun schoolorganisatie gebaseerd.

Naarmate er een ontwikkeling plaatsvindt naar zelfverantwoordelijk leren, zullen er steeds meer keuzes gemaakt worden in verschillende aspecten van het eigen maken van de leerstof. Een aantal voorbeelden worden weergegeven in figuur 1.2. Er worden ook afspraken gemaakt over de controle op de eigen leertaken en de verantwoording van de eigen leerresultaten.

- Tempo van leren en verwerken van de speel/leerstof.
- Volgorde van vakken en taken.
- De leerweg, waarbij het einddoel vaststaat.
- Leerstrategie, toegepast op de leerstof.
- Werkplek.
- Tijdstip waarop elke taak wordt opgepakt.
- Partners bij het leren: leraren of medeleerlingen.
- Activiteiten, al of niet vakgebonden activiteiten.

Figuur 2.2. Uitgangspunten van Parkhurst voor het zelfverantwoordelijk leren (studentes ROC Twente, 2006)

Uitspraken van Helen Parkhurst (de grondlegger van het Dalton onderwijs):

Door de taak in de vorm van een contract te gieten, voor de uitvoering waarvan de leerling zich verantwoordelijk voelt, krijgt het werk waarde en krijgt de leerling het gevoel een bepaald doel te hebben. Dit gevoel wordt sterker als we hem bewust maken van ons vertrouwen in hem en zijn wens om de taak goed te doen (Parkhurst, 1922).

Hoe meer de leerkracht de leerling volpropt met kennis, hoe minder hij geneigd zal zijn die kennis op te pakken door eigen inspanning. Hoe meer de leerkracht onderwijst, des te minder leert de leerling (Parkhurst, 1922).

In het Dalton onderwijs staat eigen verantwoordelijkheid voor de taken hoog aangeschreven. De afspraken en keuzes die hierboven beschreven staan zijn erg zinvol om mee te nemen in het onderzoek.

2.1.6. Begripsverkenning zelfverantwoordelijk leren

Voorafgaand aan zelfverantwoordelijk leren staan zelfstandig werken, zelfstandig samenwerken en zelfstandig leren. Het is dus van belang om dit niet door elkaar te halen.

Zoals Simons&Zuylen (1995) beschrijven kiezen de leerlingen bij zelfverantwoordelijk leren bijvoorbeeld zelf hun doelstellingen, ze bepalen zelf de volgorde van realisatie en ze bepalen zelf of er voldoende geleerd is en/of de beloning, feedback, beoordeling (zelfbeoordeling, attributie, zelfbeloning) van hun taak. Dus er wordt verwacht dat de leerlingen hiertoe in staat zijn, dat ze deze vaardigheden geleerd hebben.

Toch voldoet deze term niet helemaal stellen Blok, Oostdam en Peetsma (2006). Zelfverantwoordelijk leren sluit in deze afbakening de mogelijke inbreng van derden (de docent) per definitie uit. Ook Nuy en Van Vroonhoven (2001) omschrijven zelfverantwoordelijk leren eerder als de stap waarbij de leerling zeer veel leerfuncties en beslissingen over de inrichting van zijn leerproces in de hand heeft, maar de inbreng van de docent (bijvoorbeeld: het opleggen van de einddoelstelling) niet per se uitgesloten is. Hofstede (2010) (P.14)

Ebbens&Ettekovén (2005) zijn voorstanders van het actief leren. Dus de leerlingen betrekken bij hun leerproces. Ook vinden zij dat de taak betekenisvol moet zijn en dat ontstaat door de leerlingen erbij te betrekken, dit brengt het zelfverantwoordelijk leren teweeg.

Marzano (2010) stelt dat bij goed onderwijs vijf dimensies bij leeractiviteiten aan bod horen te komen. Die zorgen ervoor dat leerlingen actief gaan leren, waaruit zelfverantwoordelijk leren teweeg komt.

1. Positieve houding
2. Verwerven en integreren.
3. Uitbreiden en verfijnen
4. Betekenisvol gebruik
5. Productieve leer- en denkgewoonten.

Stevens (2002) schrijft het volgende:

Leerlingen hebben behoefte aan relatie, competentie en autonomie (aan de hand van het motivatiebeginsel van Deci en Chandler). Dat betekent voor een leraar: de kinderen zijn gemotiveerd om te laten zien wat ze kunnen, ze willen laten zien dat ze het zelf kunnen, hoewel nooit alleen: ze vragen dat je beschikbaar bent en hen toegenegen. Stevens (2002) (P.6)

Het is van belang dat het kind meebepaalt wat een passende uitdaging en ondersteuning voor hem/haar is. Goede motivatie en zin in school betekent: keuze, haalbaarheid, ruimte van zelfregulering, beschikbaarheid van anderen en hoge verwachtingen, dus doelen stellen (Schunk en Zimmerman, 1994)

Stevens (1997) zegt: goed onderwijs of een goede school heeft een hoog motivationeel gehalte, dat betekent dat leerlingen weten waarom ze iets doen!

Bovengenoemde auteurs hebben verschillende visies op het bevorderen van het zelf verantwoordelijk zijn voor het eigen leerproces. In figuur 2.3 op de volgende bladzijde is weergegeven welke overeenkomsten er zijn tussen deze auteurs.

	Literatuurbron			
	1	2	3	4
Motivatonele interventies die wel werken en het zelfverantwoordelijk leren bevorderen				
Leerlingen vaardigheden aanleren i.p.v. alleen kennis overdragen	X	X	X	X
De taak moet betekenisvol zijn	X	X	X	
Er moet overleg plaatsvinden tussen LL en LK		X	X	
Het houden van leergesprekken	X	X		
De leerlingen hebben invloed op het vormgeven van het proces	X	X	X	X
De leerlingen hebben invloed op de vormgeving van het product	X	X	X	X
De LL is de expert en wordt begeleid door de LK om doelen te halen	X	X		X
De LK geeft de kaders aan en laat binnen die kaders verschillen toe	X	X		X
De drie basisbehoeftes zijn voorwaardes voor het zelfverantwoordelijk leren	X	X	X	
LL krijgen ECHTE keuzes van de LK (autonomie)	X	X	X	X
LL participeren in hun eigen leerproces	X	X	X	X
LK straalt vertrouwen uit naar LL	X	X	X	
LK moet loslaten, verantwoordelijkheid toevertrouwen aan LL	X	X	X	
LK accepteert dat LL medeburgers zijn		X	X	
LK bouwt een goede relatie met LL op, LL doet ertoe	X	X	X	
LL laten weten/ervaren waarom ze iets doen	X	X	X	X
Het geven van procesgerichte feedback	X	X	X	X
Reflectieve gesprekken met LL houden		X		
LL laten inzien wat hij al goed doet, al beheerst	X		X	
LK is beschikbaar voor LL	X		X	
LK toont hoge verwachtingen van LL			X	
LK luistert naar de LL	X	X	X	
LK helpt de LL en helpt de LL bijsturen waar nodig	X	X	X	X
LL staat centraal, niet de lesstof	X		X	
LK is model, wat hij van LL vraagt laat hij zelf ook zo zien		X	X	

1. = Marzano 2.= Ebbens&Ettekovon 3. = Stevens 4.= Simons&Zuylen

Figuur 2.3 Motivationale interventies die wel werken en het zelfverantwoordelijk leren bevorderen

2.1.7. Handelingsgericht werken

Bij handelingsgericht werken (Pameijer&Beukering, 2009) wordt er gekeken naar de onderwijsbehoeften en de basisbehoeften van een kind. Hier wordt het onderwijsaanbod op afgestemd. Wat heeft deze leerling, in deze groep, bij deze leraar op deze school nodig?

De centrale vraag is dus, wat vraagt het kind aan ons? Welke aanpak, benadering, ondersteuning e.d. heeft het nodig? Er wordt afgestemd met de mogelijkheden van de school.

In het onderzoek moet worden bekeken wat de leerling vraagt van de leerkracht. Waar heeft de leerling behoefte aan.

2.2. De weektaak en het zelfverantwoordelijk leren binnen het internationale onderwijs.

2.2.1. Doelen stellen

Dit onderwerp is in twee landen nader bekeken; Noorwegen en Engeland. In London zijn er twee scholen bezocht tijdens een studiereis in oktober 2010. Daar heeft de onderzoeker specifiek gekeken naar het werken met een weektaak en zij heeft bij de leerkrachten om informatie gevraagd. In beide landen wordt niet gewerkt aan een weektaak, maar meer aan persoonlijke doelen zogeheten 'targets', waar je zelf verantwoordelijk voor bent om ze te halen. De targets werden vertaald in concrete vaardigheden. Wat moet je kunnen om die target te halen.

In Engeland hecht men een hoge waarde aan doelen stellen. Leerlingen moeten bepaalde doelen halen en het moet duidelijk zijn voor de leerlingen wat voor doelen dit zijn. De doelen hangen per vak, maar ook per vaardigheid (zowel cognitief als sociaal) aan de muur, zodat ze zichtbaar zijn.

In Noorwegen stellen ze hier ook een hoge eis aan, maar daar wordt het wel belangrijk gevonden dat elke leerling op zijn eigen niveau werkt, dus ook dat de algemene doelen worden gespecificeerd op het niveau van het betreffende kind.

Markensteijn (2007) beschrijft dat de neiging tot presteren in een mens zit, dus als er doelen gesteld worden, willen ze die doelen ook halen en zullen ze er alles aan doen om dat doel te halen.

In deze twee landen hebben ze het idee hoe meer je laat zien wat je verwacht van een leerling, hoe hoger het zal gaan presteren.

Marzano beschrijft in zijn boek 'Wat werkt op school' dat het de taak van de school is om uitdagende en heldere doelen te stellen voor de leerlingen in combinatie met effectieve feedback. Het is wel van belang dat het haalbare doelen zijn voor de leerlingen.

Scholen in Nederland zijn sinds 1 augustus 2010 wettelijk verplicht om de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen in het onderwijsaanbod als uitgangspunt te nemen, zoals staat in de informatiekant gefinancierd door het ministerie van OCW en samengesteld door het SLO, PO-raad en de WEC-raad.

Gelderblom (2010) betoogt dat hoge verwachtingen, ambitieuze en realistische doelen cruciaal zijn voor het leren van leerlingen. Zonder heldere doelen zullen de resultaten van een school nooit verbeteren.

Naar aanleiding van deze theorie is het zinvol om met doelen te gaan werken met de onderzoeksgroep rondom het plannen en afmaken van de weektaak. Wat willen ze bereiken? Wat is hun doel aan het einde van de week voor een nieuwe week? Welke vaardigheden moeten zij dan beheersen?

2.3. De weektaak en het zelfverantwoordelijk leren binnen het inclusief onderwijs.

2.3.1. Wat is inclusief onderwijs?

De grondgedachte van inclusief onderwijs is een plek waar iedereen welkom is, iedereen gezien wordt als een mens met waarde en alle leerlingen en volwassenen elkaar steunen en actief leren.

Binnen het inclusief onderwijs wordt de specifieke hulp naar het kind gebracht in een gewone school i.p.v. dat het kind de school binnen de omgeving verlaat en naar een school gaat waar de specifieke hulp beschikbaar is.

2.3.2. Hoe sluit een weektaak en het zelfverantwoordelijk leren aan bij het inclusief onderwijs?

Volgens Deci (1990) en Stevens (1997&2002) zijn de drie basisbehoeften belangrijke waarden bij zelfverantwoordelijk leren. Relatie, competentie en autonomie staan hierbij centraal. Dit is ook terug te vinden in het adaptief onderwijs. Adaptief onderwijs is het zoeken van manieren om tegemoet te komen aan verschillen in onderwijsbehoeften bij leerlingen. Het aansluiten bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen wordt ook wel handelingsgericht werken genoemd (Pameijer&Beukering, 2009).

In deze methodiek wordt het omgaan met verschillen tussen leerlingen benadrukt. Leerlingen kunnen naar aanleiding van de algemene doelen, doelen voor zichzelf gaan specificeren. De leerlingen die andere behoeften nodig hebben, krijgen hier dan de ruimte voor. De leerkracht stelt de doelen, de kaders en binnen die kaders is er ruimte om verschillen op te laten treden, zoals verschil in tijd of verschil in aanpak. (Ebbens&Ettekoen, 2000)

Iedere leerling kan op zijn passende niveau aan het werk gaan. Aan de hand van gesprekken met de leerkracht en/of een begeleider van het kind kan men gaan bespreken wat de doelen van de leerling worden en hoe hij/zij die denkt te gaan bereiken. Dit soort dingen kan men vastleggen in een weektaak, dagtaak of maandtaak, net waar de leerling behoefte aan heeft.

Na verloop van tijd is het goed om met de leerling(en) te reflecteren over hoe het gaat.

2.4. Conclusies

2.4.1 Wat werkt niet?

Na het literatuuronderzoek zijn er een aantal dingen geconstateerd die niet werken als het gaat om leerlingen meer gemotiveerd en verantwoordelijk te laten worden bij hun weektaak.

- Straffen.
- Leerkracht bepaalt wat wel of niet gemaakt moet worden.
- Productgerichte feedback.

2.4.2 Wat werkt wel?

Er zijn een aantal dingen geconstateerd die wel zouden moeten werken. De kern van het onderzoek is om tegemoet te komen aan deze punten, dit worden de basiselementen van het onderzoek.

- De taak betekenisvol laten worden voor de leerlingen.
- De drie basisbehoeften zijn vervuld.
- De leerlingen laten participeren in hun eigen leerproces.
- De leerlingen laten participeren in hun eigen eindproduct.
- Werkkringen houden en reflectieve gesprekken voeren.
- Oplossingsgericht werken, welke sterke punten zijn al aanwezig in de klas.
- Oplossingsgericht werken, wat doen de leerlingen al wel goed.
- De leerlingen laten helpen door medeleerlingen. Een maatje koppelen die hier al wel goed in is.
- Als leerkracht de leerlingen meer los laten en ze het vertrouwen geven dat ze het kunnen, ze wel begeleiden en bijsturen, maar dat ze zelf hun gestelde doelen kunnen halen.
- Procesgerichte feedback geven.

Uit de literatuur blijkt dat je door het opbouwen van een goede relatie, goed luisteren naar het kind en het de nodige hulp te bieden je het verantwoordelijkheidsgevoel en de motivatie voor het eigen leren aanzienlijk kunt vergroten. Verder blijkt ook van belang om de leerling te laten participeren in het eigen leerproces (bijvoorbeeld door het stellen van doelen) en reflectieve gesprekken te voeren met de leerling.

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe het onderzoek onder een groep leerlingen uitgevoerd zal gaan worden, welke theorie eraan gekoppeld wordt en welke onderzoeksmiddelen er gebruikt worden.

3. Het onderzoek

In dit hoofdstuk zal nader worden ingegaan op het onderzoeksontwerp.

Uit de literatuur beschreven in hoofdstuk 2 is gebleken dat het werkt om leerlingen meer te laten participeren in hun eigen leerproces, onder andere door eigen doelen te stellen en hier reflectieve gesprekken met ze over te gaan voeren. Met deze informatie wordt het onderzoek in de praktijk uitgevoerd.

3.1 Opbouw van het onderzoek

Voor dit onderzoek zullen 3 leerlingen uit groep 8 gevolgd worden in hun ontwikkeling voor wat betreft de weektaak. Daarmee wordt bedoeld dat zij zichzelf verantwoordelijk zullen gaan voelen om de weektaak af te krijgen, het goed in te plannen en controleren.

Daarnaast zullen er 3 leerlingen gevolgd worden die deze basisvaardigheden al goed beheersen en hun medeleerlingen gaan helpen om het ook eigen te maken.

Er zullen een aantal interventies uit het theoretisch onderzoek uitgetoetst worden in de praktijk.

De leerlingen mogen zich vrijwillig opgeven, om zo het participeren in hun eigen leerproces al te bevorderen. Als de onderzoeker 6 leerlingen heeft gekozen wordt het onderzoek en de methodiek aan hun duidelijk gemaakt. Daarna is er ruimte voor de inbreng van deze 6 leerlingen. De onderzoeker zal hier op anticiperen. De inbreng van de leerlingen is bij dit onderzoek van groot belang.

3.1.1. Interventies

Naar aanleiding van het literatuuronderzoek zullen de volgende interventies in de praktijk toegepast gaan worden.

Deze interventies zullen 7 weken lang getest gaan worden.

Leerkrachtinterventies

- De onderzoeksgroep laten participeren in hun weektaak en het onderzoek.
- De onderzoeksgroep meer loslaten, het vertrouwen geven dat zij dit kunnen en dat ze dit gaat lukken.
- Met de onderzoeksgroep op vrijdag de voortgang bespreken aan de hand van het logboek (bijlage 10).
- Met de onderzoeksgroep bespreken wat al goed gaat en waar ze dat aan merken en wat ze als doel hebben om die week erop anders te doen/te verbeteren.
- Procesgerichte feedback geven.
- De ontwikkeling nauwkeurig volgen door middel van observaties.
- De 3 leerlingen die er goed in zijn een minicursus in het begeleiden geven.

Werkvormen

- Een werkkring houden met deze 6 leerlingen.
- Reflectieve gesprekken houden.
- Oplossingsgerichte gespreksvoering toepassen.
- De leerlingen houden een logboek bij. Dit doen de leerlingen om kort op zichzelf te reflecteren. Het is een goede leidraad bij de reflectieve gesprekken die met de leerlingen gehouden worden. Zowel met de onderzoeker als twee keer per week met hun maatje. Ze schrijven erin op hoe het die dag ging, wat voor cijfer ze zichzelf gaven en wat ze de volgende dag anders willen doen. De uitwerking van het logboek is verwerkt in bijlage 10.
- Werken met maatjes.
- Presenteren. De onderzoeksgroep geeft na afloop van het onderzoek een presentatie aan de klas.

3.2. Gegevens verzamelen

3.2.1. Hoe worden de gegevens voor de onderzoeksvraag verzameld?

Om de beginsituatie vanuit verschillende oogpunten te bekijken zal door een collega, die ook regelmatig voor deze groep staat, een vragenlijst worden ingevuld die door de onderzoeker ontwikkeld is. De vragenlijst bestaat uit 5 vragen zoals: kan deze leerling in jouw ogen zijn werk goed plannen en had deze leerling zijn weektaak goed afgetekend en bijgehouden. Deze vragenlijst is weergegeven in bijlage 8.

Er zal met de leerlingen uit de onderzoeksgroep een half- gestandaardiseerd interview gehouden worden. Dit betekent dat de vragen vooraf al vastliggen, maar dat de geïnterviewde antwoord kan geven op zijn eigen manier. (Bruinooge)
De leerlingen krijgen een paar dagen van te voren de opzet van het interview al te zien, zodat ze er alvast over na kunnen denken, zo kan de validiteit en betrouwbaarheid vergroot worden. De interviews zullen één op één afgenomen worden, een week lang, elke dag één na schooltijd. Er zal een standaardformulier ontwikkeld worden door de onderzoeker waarop vragen staan zoals: hoe vind je het om met een weektaak te werken? Ben je weleens bang dat je je weektaak niet afkrijgt? En de schaalvraag. In bijlage 4 zijn deze vragen verder uitgewerkt. De vragen die gesteld gaan worden zijn open en gesloten, zodra er een antwoord komt op een gesloten vraag zal de techniek; doorvragen gebruikt worden. Aan het einde van het interview worden de antwoorden met de leerlingen nabesproken, zodat ze kunnen aangeven of het zo klopt. Dit maakt het onderzoek betrouwbaarder, zoals beschreven staat in 'Ontwikkeling door onderzoek' (Kallenberg e.a. 2007)

Er wordt bij de leerlingen een interview afgenomen, omdat het belangrijk is om te zien hoe ze nu tegenover de weektaak staan en of daar verandering in is gekomen na het onderzoek.

De onderzoeker zal een observatieformulier invullen die zij zelf ontwikkeld heeft. Met vragen zoals: streept de leerling het af zodra er een les gemaakt is? Plant de leerling zijn/haar weektaak? Verdere observatiepunten zijn opgenomen in bijlage 9.

De volgende gegevens worden gepresenteerd.

- Metingen vanuit een collega – invullen van een vragenlijst vanuit observatie.
- Metingen vanuit de onderzoeker – invullen van een observatieblad.
- Metingen vanuit de leerlingen – een interview (half- gestandaardiseerd en open).

Om het onderzoek betrouwbaar te maken, wordt gebruik gemaakt van triangulatie. Het onderzoek is een kwalitatief onderzoek, omdat er onderzocht gaat worden wat er leeft binnen de onderzoeksgroep en waarom. Doordat de metingen vanuit meerdere invalshoeken zijn verzameld maakt het dit onderzoek voldoende betrouwbaar.

3.2.2. Hoe worden de gegevens per deelvraag verzameld?

Deelvraag	Door wie	Met welk onderzoeksmiddel
Heeft het leren plannen invloed op de uitvoering van de weektaak?	- Collega - Onderzoeker - Onderzoeker met leerling	- Vragenlijst - Observatielijst - Half- gestandaardiseerd interview - Schaalvraag
Leidt aandacht en betrokkenheid voor dit onderwerp tot meer motivatie voor de weektaak bij deze leerlingen?	- De leerling die aan het onderzoek meedoet - Onderzoeker - Collega - Controlegroep	- Half- gestandaardiseerd interview - Schaalvraag - Observatielijst - Vragenlijst - Enquête
Heeft het helpen van een medeleerling een meerwaarde voor de leerling die hem/haar helpt?	- Onderzoeker - Leerling die geholpen wordt door de medeleerling - Leerling die helpt	- Observatie - De tussentijdse gesprekjes filmen tussen de leerlingen - Open interview - Schaalvraag

Uit de resultaten zal blijken of de leerlingen zich meer verantwoordelijk voelen voor hun weektaak na het onderzoek. Er zal blijken of de weektaak nu wel af is, goed gecontroleerd en afgetekend. Er zal te zien zijn of de leerlingen intrinsiek gemotiveerd zijn.

3.2.3. Het ethische aspect

De leerlingen wordt uitgelegd dat er een onderzoek gehouden wordt. De gegevens die verzameld en gepresenteerd worden zullen anoniem blijven, er worden geen namen vermeld.

Ook zal de onderzoeker alleen informatie aan derden verstrekken als de onderzochte leerlingen hun goedkeuring daarvoor hebben gegeven.

Het moet dus duidelijk zijn dat de leerlingen zich vrijwillig op mogen geven, dat hun gegevens en resultaten anoniem blijven, maar dat de resultaten wel door derden gelezen zullen worden.

3.3. Tijdspad

Er zal met deze leerlingen op de volgende manier aan de slag worden gegaan:

Week 1 24 jan. t/m 28 jan. 2011	De onderzoeker introduceert het onderzoek. Leerlingen geven zich vrijwillig op.
Week 2 31 jan. t/m 4 feb. 2011	De onderzoeker houdt een interview met de 6 gekozen leerlingen.
Week 3 7 feb. t/m 11 feb. 2011	Er wordt een werkring gehouden met de 6 leerlingen.
Week 4 14 feb. t/m 18 feb. 2011	Het onderzoek start deze week. Op verzoek van de leerlingen is dit nog een proefronde.
Week 5, 6, 7, 8, 9, 10 28 feb. t/m 8 april 2011	Het onderzoek vindt plaats in de klas. Op maandag wordt er samen met het maatje ingepland. Twee keer per week wordt dit aan de hand van het logboek besproken. Of vrijdag wordt met het maatje en de onderzoeker een reflectief gesprek gevoerd over die week.
Week 11 11 april t/m 15 april	Het onderzoek wordt afgesloten. Met de 6 leerlingen wordt een interview gehouden.
Week 12 18 april t/m 22 april	De leerlingen presenteren aan de klas waar ze mee bezig zijn geweest.
Week 13 30 mei t/m 1 juni	Er wordt nogmaals een werkring gehouden met de 6 leerlingen. Het onderzoek wordt door de onderzoeker gepresenteerd. Er wordt gereflecteerd hoe het nu gaat.

Voor een gedetailleerd verloop van het onderzoek wordt verwezen naar bijlage 7.

3.4. De controlegroep

Ter vergelijking zal aan het begin en aan het einde van het onderzoek een enquête (bijlage 5) afgenomen worden bij de rest van de leerlingen in deze groep. Zo kan de onderzoeker ondervinden of er bij deze leerlingen een verandering is opgetreden door de aandacht die er aan het onderwerp besteed wordt. Dit heeft betrekking op de deelvraag: leidt aandacht en betrokkenheid voor dit onderwerp tot meer motivatie voor de weektaak bij deze leerlingen?

In het volgende hoofdstuk zullen de resultaten van de onderzoeksmiddelen gepresenteerd worden.

4. Datapresentatie

In dit hoofdstuk zullen de verzamelde gegevens worden beschreven en geanalyseerd. In hoofdstuk 5 zullen er vervolgens conclusies getrokken worden op basis van deze gegevens, de literatuur en de leermomenten van de onderzoeker.

4.1. Het verloop van het onderzoek

Een aantal onderdelen zijn anders verlopen dan van tevoren gepland en bedacht was.

Daarvan volgt nu een opsomming:

- Er werd met de leerlingen besproken hoe het onderzoek zou gaan verlopen. Ze vroegen op dat moment of ze een weekje mochten proef draaien. Daar werd meteen mee ingestemd. Een goed idee en het kwam vanuit de leerlingen zelf.
- Na de proefronde kwamen de leerlingen met nog een aantal veranderingen wat betreft het logboek. De veranderingen hadden betrekking op de lay - out.
- De leerlingen vroegen of ze naast elkaar mochten zitten, dat was handiger voor overleg.
- De leerlingen vroegen of ze op dezelfde dag weektaaktijd konden krijgen. Er is een groot compliment aan de leerlingen gegeven. Wat een goede ideeën. Deze ideeën zijn door de onderzoeker meteen doorgevoerd. Dit zorgde voor meer betrokkenheid van de leerlingen. Dat kon de onderzoeker zien aan de houding van de leerlingen. Ze werden nu meer eigenaar van hun eigen leren.
- Er is twee keer een leerling ziek geweest. Één keer was het maatje ziek en één keer de leerling die geholpen wordt door het maatje. Het is als volgt opgelost; toen hij weer beter was, is er gekeken wat hij nog moest maken voor die week en samen met zijn maatje heeft hij die dingen ingepland. Toen het maatje ziek was is de onderzoeker met de leerling gaan zitten om alles samen goed in te plannen.

Er is voor gekozen om de ouders in te lichten over het onderzoek. De ouders waren belangrijk om te betrekken in het proces, zodat zij weten waar de school mee bezig was en hoe dat hun kind zou kunnen helpen. De ouders waren geïnteresseerd en enthousiast. Na het onderzoek werden de resultaten besproken met de ouders. Ouders hadden het thuis ook met de leerlingen besproken, ze hoorden nu veel positieve reacties van hun kind over de weektaak.

De leerlingen die de andere leerlingen gingen helpen gaven aan dat ze wilden leren hoe ze precies konden helpen.

De onderzoeker heeft met deze leerlingen een minicursus gedaan aan de hand van bijlage 1, 2, 3, en 11.

Er werd besproken hoe je kunt doorvragen, dat er open vragen gesteld moeten worden en hoe alles omgedraaid kan worden in iets positiefs. De leerlingen hadden zelf vragen en de onderzoeker heeft deze beantwoord en voor gedaan. Vervolgens is deze aanpak in een rollenspel geoefend.

4.2. Een korte impressie van de onderzoeksperiode

- Regelmatig kwamen de leerlingen op donderdag naar de onderzoeker toe: 'juf, hij/zij/ik heb nu alles af! Nu kan ik morgen onder het voorlezen tekenen.'
- De maatjes tijdens het nabespreken: 'Maar waarom geef je jezelf nu geen 10? Je hebt alles af en goed gewerkt. Ik zou niet weten wat je nog beter zou kunnen doen!'
- De begeleiding door de maatjes: positief, een 'boks' geven als het gelukt was, tips geven op een prettige manier, het in de gaten houden of het goed ging en anders even zeggen; 'Denk je er nog om dat je spelling nog moet nakijken?'
- Het geven van een 10 aan de maatjes door de leerlingen die geholpen werden. Meerdere keren uitten ze hoe blij ze zijn met de hulp en dat ze voor het helpen een 10 verdienen!
- De goede zelfreflectie en motivatie van de leerlingen. *Wat ga je wel of niet doen deze week:* 'Ik ga nu wel weer spelling op de computer oefenen, want ik vind dat het iets minder gaat en dat ik daar weer even mijn best voor moet doen'. *Weektaakdag 1. Hoe is het gegaan?:* 'Ik heb iets teveel met een medeleerling zitten praten, daardoor heb ik het niet afgekregen vandaag. Dat ga ik morgen dus anders doen, dan negeer ik hem en red ik het wel af!' *Ik heb mijn weektaak af omdat:* 'Ik helemaal niet naar buiten heb gestaard en alleen maar hard doorgewerkt heb.' En zo zijn er nog meer goede zelfreflecties te benoemen.
- De vraag die ik kreeg over het cijfer geven bij de schaalvraag van een 'begeleider' wiens maatje zichzelf een 9 gaf: maar waarom is het niet al een 10 als hij zijn weektaak af had? Dat is toch de bedoeling dus dan heeft hij toch een 10 verdiend?! Ik zei dat dat inderdaad een reden kan zijn om een 10 te geven, maar dat het dus heel persoonlijk is. Jij geeft hem al een 10, terwijl hij vindt dat hij nog beter kan en het een 9 is.

4.3. De nulmeting en eindmeting

Door middel van:

- Een interview met deze 6 leerlingen.
- Het invullen van een vragenlijst door een collega die regelmatig de klas overneemt.
- Het invullen van een observatielijst door de onderzoeker.

Deze onderzoeksmiddelen zijn aan het einde van het onderzoek weer afgenomen.

Per leerling zullen de gegevens gepresenteerd worden.

Eerst worden de gegevens van de 3 leerlingen die hulp nodig hadden gepresenteerd.

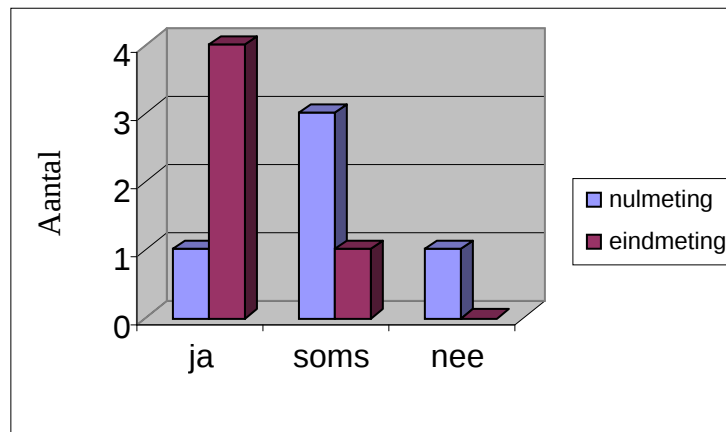
Vervolgens zullen de gegevens van de leerlingen die hen begeleid hebben worden gepresenteerd.

4.4 De data en gegevens van de leerlingen die moeite hadden met het plannen, afronden en controleren van de weektaak.

Leerling 1

In onderstaand staafdiagram zijn de antwoorden van de vragenlijst die een collega heeft ingevuld af te lezen. De vragenlijst bestond uit 5 vragen zoals: kan deze leerling in jouw ogen zijn werk goed plannen en had deze leerling zijn weektaak goed afgetekend en bijgehouden. In bijlage 8 zijn de vragen opgenomen.

Als een vraag met een 'ja' beantwoord kon worden is dat positief en met een 'nee' is negatief. In de staafdiagram is af te lezen dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden van 1 keer 'ja' naar 4 keer 'ja'. 'Soms' en 'nee' zijn beide afgenomen.

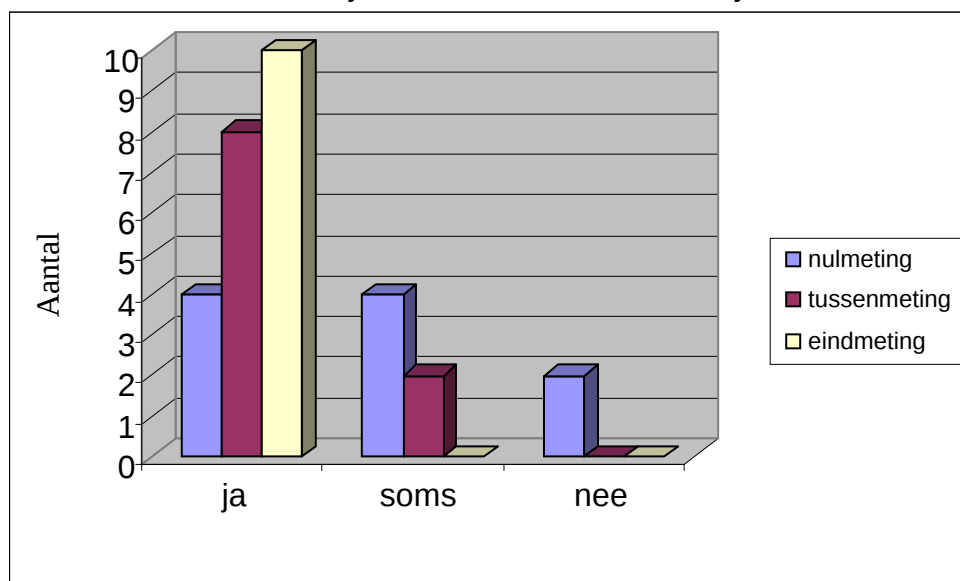

Figuur 4.1 : Score vragenlijst collega van resultaten bij het werken aan de weektaak.

In onderstaand staafdiagram zijn de antwoorden op de observatielijst voor de onderzoeker te vinden. Er werd geobserveerd aan de hand van 10 punten. Bijvoorbeeld: De leerling plant zijn/haar weektaak, wat wordt welke dag gedaan en de leerling vraagt om hulp als hij/zij vastloopt met de opdracht.

De andere observatiepunten zijn weergegeven in bijlage 9.

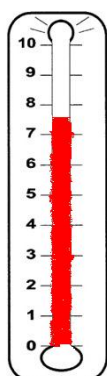
Als een vraag met een 'ja' beantwoord kon worden is dat positief en met een 'nee' is negatief. In de staafdiagram is af te lezen dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden van 4 keer een 'ja' score naar 10 keer een 'ja' score.

Figuur 4.2 : Score observatielijst onderzoeker van resultaten bij het werken aan de weektaak.

In bijlage 12 zijn de ruwe scores van deze meetgegevens opgenomen.

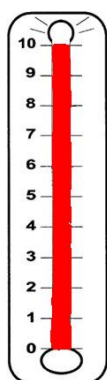
Het interview

Er vond eerst een inleidend gesprek plaats met vragen over de weektaak, zie bijlage 4. Daarna werd de schaalvraag gesteld. Leerling 1 gaf zichzelf voordat het onderzoek begon een 7,5 voor het werken aan haar weektaak. Ze wilde graag naar een 9,5 toe. Haar doelen om die 9,5 te halen waren:

- Leren plannen.
- Georganiseerd werken, eerst het één en dan het ander.

Tijdens het eindgesprek met de onderzoeker gaf ze zichzelf een 10. Ze gaf zichzelf een 10 omdat:

- Ik had mijn weektaak elke week af.
- Ik maakte goed gebruik van mijn maatje en als die mij aanspoorde om door te werken of onder het voorlezen wat van mijn weektaak te gaan maken, dan deed ik dat ook.
- Ik ben nu niet meer bang dat ik mijn weektaak niet af zal krijgen en ik was heel blij dat ik soms op donderdag al klaar was!
- Ik maak de opdrachten nu altijd goed en ik krijg dus bijna geen werk meer terug.

Andere punten zijn in de twee onderstaande tabellen te lezen.

Heeft het leren plannen invloed op de uitvoering van de weektaak?

Voor deze gegevens zijn relevante vragen uit de vragen- en observatielijst betrokken en punten uit het interview met de leerling. Daaruit ontstaat het volgende beeld:

Aspect	Voor	Na
Vragenlijst collega		
Kan deze leerling in jouw ogen goed plannen?	-	+
Observatielijst onderzoeker		
Plant zijn weektaak.	-	+
Verdeelt zijn/haar tijd over de opdrachten goed.	-	+
Werkt ook op andere momenten aan weektaak.	+/-	+
Interview met leerling, van een 7,5 naar een 10 omdat:		
Ik plan mijn werk beter, wanneer ik wat ga maken schrijf ik op mijn weektaak.		
Ik werk nu meer georganiseerd (eerst het één en dan het ander)		

Uit deze gegevens blijkt dat er overeenstemming is tussen de mening van de collega, de observatiepunten en de inschatting van de leerling wat betreft de invloed van plannen op de uitvoering van de weektaak. Opvallend is dat ze op alle punten naar een + is gegaan.

Figuur 4.3 Vragen en observatiepunten met betrekking tot het plannen van de weektaak

Leidt aandacht en betrokkenheid voor dit onderwerp tot meer motivatie voor de weektaak bij deze leerlingen?

Voor deze gegevens zijn relevante vragen uit de vragen- en observatielijst betrokken en punten uit het interview met de leerling. Daaruit ontstaat het volgende beeld:

Aspect	Voor	Na
Vragenlijst collega		
Is gemotiveerd.	+/-	+
Observatielijst onderzoeker		
De leerling gebruikt zijn weektaaktijd goed.	+/-	+
Vraagt om hulp.	+	+
Is alleen met opdrachten van de weektaak bezig.	+/-	+
De leerling is hard en gemotiveerd aan het werk.	+/-	+
Werkt op andere momenten ook aan weektaak.	+/-	+
Interview met leerling, van een 7,5 naar een 10 omdat:		
Ik werk nu sneller door aan mijn weektaak.		
Ik vraag sneller om hulp als ik iets niet snap.		

Uit deze gegevens blijkt dat ze meer gemotiveerd is geworden voor haar weektaak. Er is een overeenstemming tussen de leerkracht, de collega en de leerling zelf. Opvallend is dat ze hier ook bij alles naar een + is gegaan

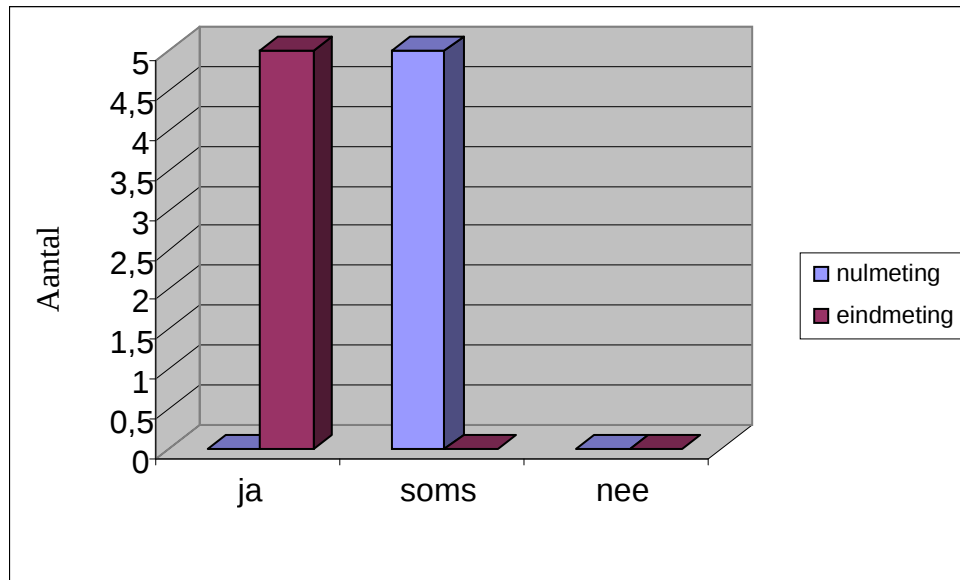
Figuur 4.4 Vragen en observatiepunten met betrekking tot aandacht en betrokkenheid voor de weektaak

Leerling 2

In onderstaand staafdiagram zijn de antwoorden van de vragenlijst die een collega heeft ingevuld af te lezen.

Een 'ja' is positief en een 'nee' is negatief.

In de staafdiagram is af te lezen dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden van 5 keer 'soms' naar 5 keer 'ja'.

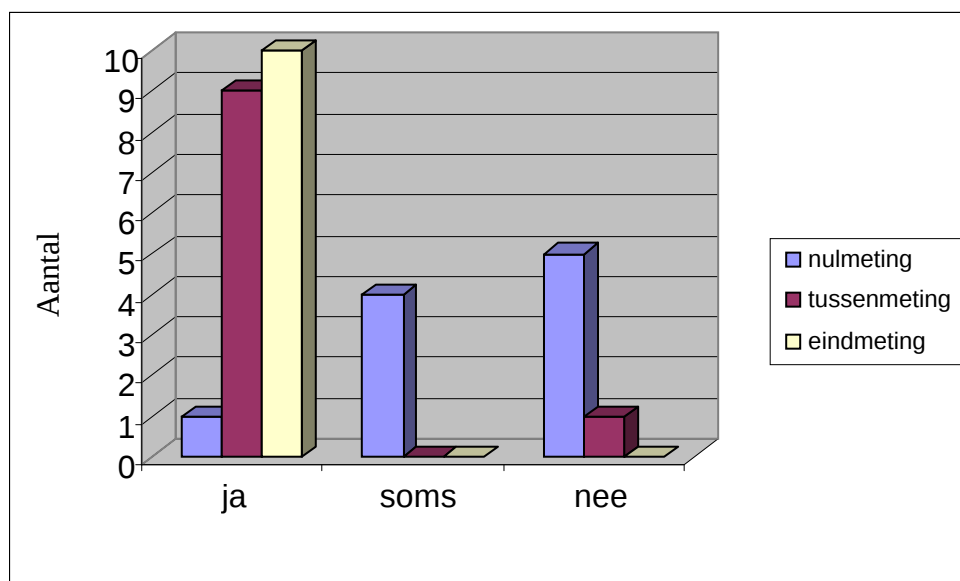

Figuur 4.5 : Score vragenlijst collega van resultaten bij het werken aan de weektaak.

In onderstaand staafdiagram zijn de antwoorden op de observatielijst voor de onderzoeker te vinden.

Een 'ja' is positief en een 'nee' is negatief.

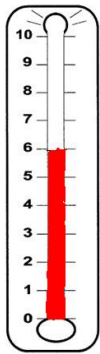
In de staafdiagram is af te lezen dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden van 1 keer een 'ja' score naar 10 keer een 'ja' score.

Figuur 4.6: Score observatielijst onderzoeker van resultaten bij het werken aan de weektaak.

In bijlage 12 zijn de ruwe scores van deze meetgegevens opgenomen.

Het interview

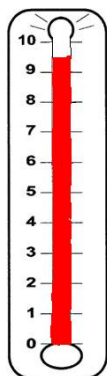

Leerling 2 gaf zichzelf voordat het onderzoek begon een 6 voor het werken aan haar weektaak. Ze wilde graag naar een 8 toe.

Haar doelen om die 8 te halen waren:

- Hard werken, zodat de weektaak af is.
- Hard werken door minder naar buiten te kijken en niet meer tussendoor te kletsen.
- Goed de opdrachten lezen, zodat ik mijn schrift niet meer terug krijg.

Tijdens het eindgesprek met de onderzoeker gaf ze zichzelf een 9,5. Ze gaf zichzelf een 9,5 omdat:

- Ik heb mijn weektaak nu heel snel af, meestal al voor vrijdag.
- Ik ben nu veel geconcentreerder met mijn werk bezig.
- Ik ben niet meer bang om mijn weektaak niet af te krijgen.
- Ik krijg mijn schrift bijna nooit meer terug en maak mijn werk dus goed. Ik lees de opdrachten beter.

Andere punten zijn in de twee onderstaande tabellen te lezen.

Heeft het leren plannen invloed op de uitvoering van de weektaak?

Voor deze gegevens zijn relevante vragen uit de vragen- en observatielijst betrokken en punten uit het interview met de leerling. Daaruit ontstaat het volgende beeld:

Aspect	Voor	Na
Vragenlijst collega		
Kan deze leerling in jouw ogen goed plannen?	+/-	+
Observatielijst onderzoeker		
Plant zijn weektaak.	-	+
Verdeelt zijn/haar tijd over de opdrachten goed.	+/-	+
Werkt ook op andere momenten aan weektaak.	-	+
Interview met leerling, van een 6 naar een 9,5 omdat:		
Ik plan het werk nu beter, wanneer ik wat ga maken.		
Ik teken mijn weektaak nu elke keer af als ik iets af heb.		

Uit deze gegevens blijkt dat de leerling nu beter haar werk kan plannen. Ze is van – en +/- naar + gegaan. Zelf geeft ze ook 2 dingen aan waarom de uitvoering van haar weektaak nu beter is dankzij plannen

Figuur 4.7 Vragen en observatiepunten met betrekking tot het plannen van de weektaak

Leidt aandacht en betrokkenheid voor dit onderwerp tot meer motivatie voor de weektaak bij deze leerlingen?

Voor deze gegevens zijn relevante vragen uit de vragen- en observatielijst betrokken en punten uit het interview met de leerling. Daaruit ontstaat het volgende beeld:

Aspect	Voor	Na
Vragenlijst collega Is gemotiveerd.	+/-	+
Observatielijst onderzoeker De leerling gebruikt zijn weektaaktijd goed.	-	+
Vraagt om hulp.	+/-	+
Is alleen met opdrachten van de weektaak bezig.	-	+
De leerling is hard en gemotiveerd aan het werk.	-	+
Werkt op andere momenten ook aan weektaak.	-	+
Interview met leerling, van een 6 naar een 9,5 omdat: Ik kijk niet meer de hele tijd naar buiten als ik aan mijn weektaak moet werken. Ik werk nu ook tussendoor aan mijn weektaak. Bijvoorbeeld als een toets af is of onder het voorlezen van de leerkracht. Ik klets tussendoor niet meer.		

Uit deze gegevens blijkt dat er grote mate van overeenstemming is tussen de mening van de collega, de observatiepunten en de inschatting van de leerling. Opvallend is dat ze op alle punten vooruit is gegaan. Ze geeft zelf ook een aantal goede dingen aan waarom ze nu meer gemotiveerd is om de weektaak af te krijgen.

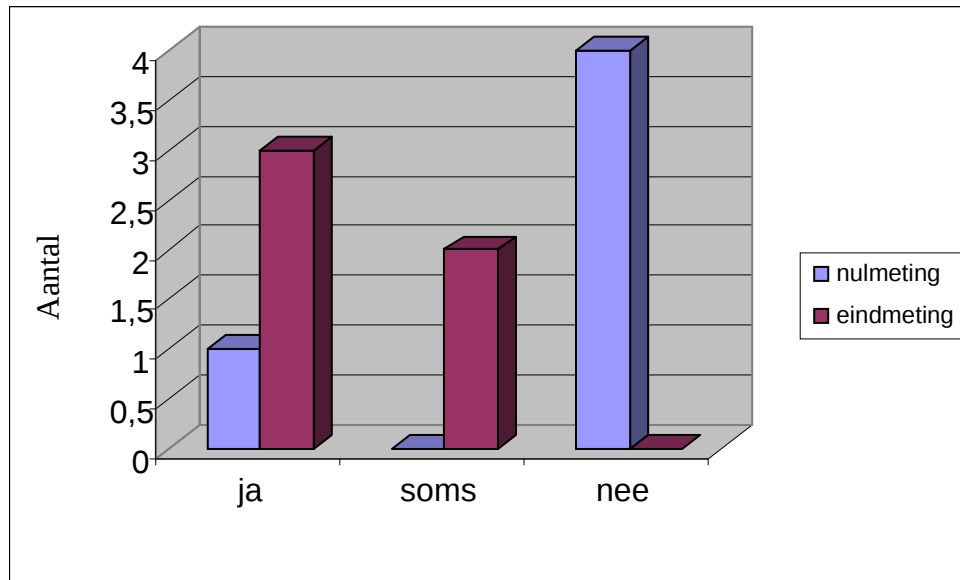
Figuur 4.8 Vragen en observatiepunten met betrekking tot aandacht en betrokkenheid voor de weektaak

Leerling 3

In onderstaand staafdiagram zijn de antwoorden van de vragenlijst die een collega heeft ingevuld af te lezen.

Een 'ja' is positief en een 'nee' is negatief.

In de staafdiagram is af te lezen dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden. De verschuiving is van 4 keer 'nee' naar 2 keer 'soms' en 3 keer 'ja' gegaan.

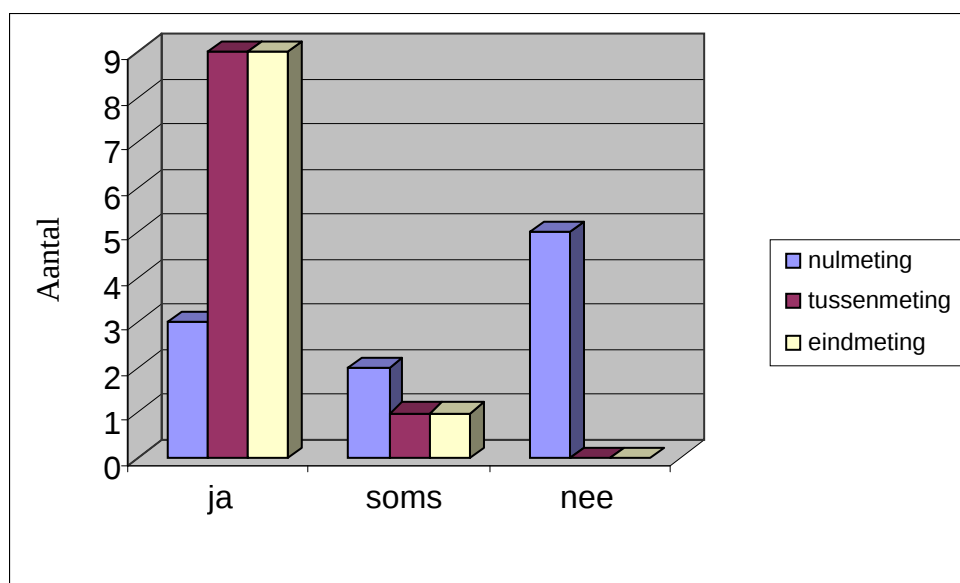

Figuur 4.9: Score vragenlijst collega van resultaten bij het werken aan de weektaak.

In onderstaand staafdiagram zijn de antwoorden op de observatielijst voor de onderzoeker te vinden.

Een 'ja' is positief en een 'nee' is negatief.

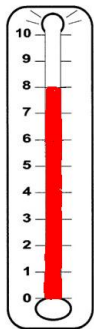
In de staafdiagram is af te lezen dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden van 3 keer een 'ja' score naar 9 keer een 'ja' score.

Figuur 4.10 : Score observatielijst onderzoeker van resultaten bij het werken aan de weektaak.

In bijlage 12 zijn de ruwe scores van deze meetgegevens opgenomen.

Het interview

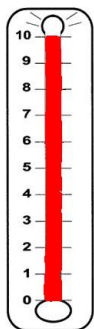

Leerling 3 gaf zichzelf voordat het onderzoek begon een 8 voor het werken aan zijn weektaak. Hij wilde graag naar een 10 toe.

Zijn doelen om die 10 te halen waren:

- Hard werken om ervoor te zorgen dat mijn weektaak af is.
- Hard werken door minder tussendoor te kletsen.
- Ik plan de weektaak en daardoor is de weektaak duidelijker voor mij.
- Ik vraag gelijk om hulp als ik ergens niet uit kom.

Tijdens het eindgesprek met de onderzoeker gaf hij zichzelf een 10. Hij gaf zichzelf een 10 omdat::

- Ik red de weektaak nu af en hoef nooit meer op vrijdag te blijven zitten!
- Ik krijg mijn schrift nooit meer terug, dus ik lees de opdrachten goed.
- Ik vroeg gelijk om hulp aan mijn maatje als ik ergens niet uitkwam.

Andere punten zijn in de twee onderstaande tabellen te lezen.

Heeft het leren plannen invloed op de uitvoering van de weektaak?

Voor deze gegevens zijn relevante vragen uit de vragen- en observatielijst betrokken en punten uit het interview met de leerling. Daaruit ontstaat het volgende beeld:

Aspect	Voor	Na
Vragenlijst collega		
Kan deze leerling in jouw ogen goed plannen?	-	-/+
Observatielijst onderzoeker		
Plant zijn weektaak.	-	+
Verdeelt zijn/haar tijd over de opdrachten goed.	-	+
Werkt ook op andere momenten aan weektaak.	-	+
Interview met leerling, van een 8 naar een 10 omdat:		
Ik weet nu hoe ik het moet aanpakken.		
Ik plan het nu beter en daardoor is de weektaak overzichtelijker.		
Ik teken mijn weektaak nu goed af, zodat ik precies zie wat ik nog moet doen.		

Uit deze gegevens blijkt dat de leerling met hulp goed kan plannen. Opvallend is dat de collega merkt dat er soms nog wat moeite is met het individueel plannen. De leerling weet nu wel hoe hij het aan moet pakken, maar vraagt nog begeleiding.

Figuur 4.11 Vragen en observatiepunten met betrekking tot het plannen van de weektaak

Leidt aandacht en betrokkenheid voor dit onderwerp tot meer motivatie voor de weektaak bij deze leerlingen?

Voor deze gegevens zijn relevante vragen uit de vragen- en observatielijst betrokken en punten uit het interview met de leerling. Daaruit ontstaat het volgende beeld:

Aspect	Voor	Na
Vragenlijst collega Is gemotiveerd.	+	+
Observatielijst onderzoeker De leerling gebruikt zijn weektaaktijd goed.	-	+
Vraagt om hulp.	+/-	+
Is alleen met opdrachten van de weektaak bezig.	-	+/-
De leerling is hard en gemotiveerd aan het werk.	+/-	+
Werkt op andere momenten ook aan weektaak.	-	+
Interview met leerling, van een 8 naar een 10 omdat: Ik ben me er nu meer van bewust dat de weektaak gewoon af moet zijn, ik vind dat nu zelf belangrijk, dat wil ik gewoon! Ik praat niet meer tussendoor, maar werk door.		

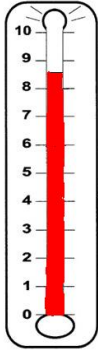
Uit deze gegevens blijkt dat de leerling meer gemotiveerd is geworden om de weektaak af te krijgen door de aandacht die ervoor is. Bijzonder is dat hij zelf aangeeft dat er een stukje bewustwording heeft plaatsgevonden bij hem.

Figuur 4.12 Vragen en observatiepunten met betrekking tot aandacht en betrokkenheid voor de weektaak

4.5. De gegevens van de leerlingen (maatjes) die de leerlingen 1,2 en 3 geholpen hebben

Leerling 4 heeft leerling 1 geholpen.

Leerling 4 over zichzelf en de meerwaarde om een andere leerling te helpen

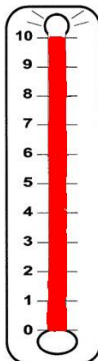
De onderzoeker heeft aan de start van het onderzoek en aan het einde van het onderzoek een interview afgenomen bij leerling 4. Er vond eerst een inleidend gesprek plaats met bepaalde vragen over de weektaak, zie bijlage 4. Daarna werd de schaalvraag gesteld.

Leerling 4 gaf zichzelf voordat ze aan het onderzoek begon een 8,5 voor het helpen/begeleiden van medeleerlingen. Ze wilde graag naar een 10 toe.

Haar doelen om die 10 te halen waren:

- Meer geduld hebben bij het helpen en uitleggen.
- Op de juiste manier helpen, zodat de ander erbij gebaat is.
- Ik zou dus graag willen weten hoe ik goed kan helpen.

Tijdens het eindgesprek met de onderzoeker gaf ze zichzelf een 10. Ze gaf zichzelf een 10 omdat:

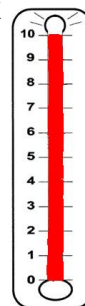

- Ik weet nu HOE ik iemand goed kan helpen, dankzij die minicursus. Ik weet welke vragen ik kan stellen en hoe ik het aan moet pakken.
- Ik heb nu meer geduld bij het helpen.
- Ik heb gemerkt dat mijn hulp ervoor heeft gezorgd dat leerling 1 nu veel beter met haar weektaak is. Dat gaf mij het gevoel dat ik het dus goed doe.
- Ik weet nu hoe ik kan reageren als kinderen negatief over hun werk doen.

Leerling 1 over de meerwaarde van leerling 4 na het onderzoek

Leerling 1 geeft leerling 4 een dikke 10 want:

- Ze heeft haar heel goed geholpen.
- Ze legde alles goed uit.
- Ze was geduldig.
- Ze gaf haar moed om de weektaak af te redden.
- Ze nam altijd de tijd voor haar.
- Ze deed het op een positieve manier.

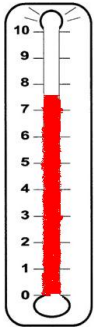
De observaties van de onderzoeker over leerling 4 tijdens het onderzoek

De leerling is goed in staat tot zelfreflectie, want wat zij noemt heeft de onderzoeker terug gezien.

- Leerling 4 heeft veel meer geduld gekregen.
- Leerling 4 is zekerder geworden, ze weet hoe het moet en dat straalt ze uit.
- Leerling 4 regelt op een positieve manier het begeleiden. Ze kopieert bijvoorbeeld het logboek en de weektaak van leerling 1, zodat ze kan bijhouden hoe het gaat met leerling 1.
- Leerling 4 weet hoe ze vragen moet stellen als ze per weektaakdag een gesprekje houden over hoe het gegaan is. Ze kan goed doorvragen.
- Leerling 4 geeft gemeente complimenten.

Leerling 5 heeft leerling 2 geholpen.

Leerling 5 over zichzelf en de meerwaarde om een andere leerling te helpen

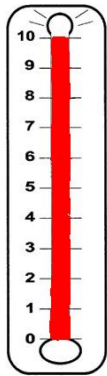

Leerling 5 gaf zichzelf voordat hij aan het onderzoek begon een 7,5 voor het helpen/begeleiden van medeleerlingen. Hij wilde graag naar een 9 toe.

Zijn doelen om die 9 te halen waren:

- Begeleiden als een vriend en niet als een meester/baasje.
- De opdrachten zelf goed lezen, zodat ik het ook goed kan uitleggen.

Tijdens het eindgesprek met de onderzoeker gaf hij zichzelf een 10. Hij gaf zichzelf een 10 omdat:

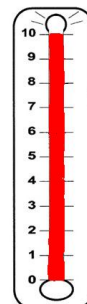

- Ik weet nu HOE hij iemand kan helpen, dankzij de minicursus.
- Ik weet nu hoe ik het moet aanpakken als iemand iets moeilijk vindt en ik diegene ga helpen.
- Ik ben nu oplettender op anderen hun werk.
- Ik help nu niet meer als een 'baas', maar als een echt 'maatje'.
- Ik heb gezien dat mijn hulp geholpen heeft.
- Ik kan nu op een aardige manier leerling 2 helpen herinneren dat ze nog iets moet doen of hoe ze het beter kan doen. Ik kan het nu op een aardige manier voordoen. Dus niet als iemand die er boven staat.

Leerling 2 over de meerwaarde van leerling 5 na het onderzoek

Hij kreeg een 10 omdat:

- Hij goede hulp gaf.
- Hij herinnerde haar er goed aan om weer aan haar weektaak te gaan als ze even naar buiten keek.
- Hij heeft haar geholpen als een vriend en niet als een baas.
- Hij hielp haar op een fijne manier, ze voelde zich er prettig bij.
- Hij is aardiger dan ze dacht.

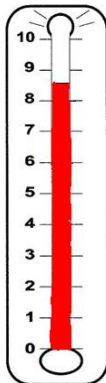
De observaties van de onderzoeker over leerling 5 tijdens het onderzoek

De onderzoeker heeft leerling 5 op de volgende punten vooruit zien gaan:

- Hij is zekerder van zichzelf geworden doordat hij de juiste vragen stelt en op een gelijkwaardige manier hulp biedt.
- Hij deed altijd erg bazig over andere kinderen, maar hij helpt nu meer als een maatje. Hij zegt nu: je zou of misschien kun je nog... in plaats van: zo moet het!
- Tijdens het samen invullen van het logboek van leerling 2 hielp hij haar en benoemde ook dingen die hij heel goed vond gaan bij leerling 2.
- Hij heeft meer geduld gekregen bij het helpen en als hij wel wat ongeduldig wordt weet hij dat goed op te lossen. Bijvoorbeeld als leerling 2 langzaam schreef of niet goed wist wat ze op moest schrijven, dan vroeg leerling 5 of hij het anders even moest opschrijven.

Leerling 6 heeft leerling 3 geholpen.

Leerling 6 over zichzelf en de meerwaarde om een andere leerling te helpen

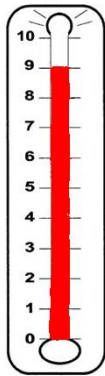

Leerling 6 gaf zichzelf voordat hij aan het onderzoek begon een 8,5 voor het helpen/begeleiden van medeleerlingen. Hij wilde graag naar een 9 toe.

Zijn doelen om die 9 te halen waren:

- Meer geduld hebben om anderen te helpen.
- Ik weet dan hoe ik kan helpen. Op welke manier ik dingen zeg en op wat voor manier ik dan tips ga geven.

Tijdens het eindgesprek met de onderzoeker gaf hij zichzelf een 9. Hij gaf zichzelf een 9 omdat:

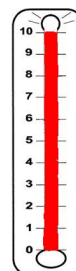

- Ik heb nu meer geduld om een ander te helpen.
- Ik heb geleerd dat je altijd positief kunt reageren en hoe je dat dan moet doen.
- Ik reageer nu ook positief, ook al vind ik dat soms moeilijk.
- Ik ben zekerder van mijzelf geworden, ik weet nu gewoon HOE ik iemand kan helpen. Dankzij de minicursus.

Leerling 3 over de meerwaarde van leerling 6 na het onderzoek

Hij kreeg een 10 omdat:

- Hij vond dat leerling 6 heel behulpzaam was.
- Hij hielp hem op een prettige manier, als een vriend.
- Hij hielp hem om door te werken als hij afgeleid was.
- Hij motiveerde leerling 3 om zijn weektaak af te krijgen.
- Samen met hem voelde hij zich sterk staan, want samen sta je sterk.

De observaties van de onderzoeker over leerling 6 tijdens het onderzoek

De onderzoeker viel de volgende dingen wat betreft leerling 6 op.

- Hij kreeg meer geduld om leerling 3 te helpen. Hij luisterde goed, keek niet meer ondertussen ergens anders heen en zijn stem klonk nu rustig.
- De onderzoeker heeft zijn houding t.o.v. leerling 3 zien veranderen. Eerst vond hij leerling 3 maar druk en ongeconcentreerd. Nu kon de onderzoeker merken dat hij hem meer begon te waarderen en in andere situaties anders met hem omging.
- Leerling 6 vroeg goed door en dacht aan de minicursus. Dat kon de onderzoeker merken aan de vragen die hij stelde.
- Hij werd zekerder in het bieden van hulp, hij twijfelde niet meer, haalde mij er niet meer bij, maar deed het zelf.
- Hij gaf complimenten, was blij als leerling 3 eerder klaar was en dat deden ze door te lachen naar elkaar en elkaar een 'boks' te geven.

4.6. De meerwaarde van het werken met maatjes voor de leerling die hulp nodig heeft en het maatje zelf

In het eindinterview heeft de onderzoeker deze vraag voorgelegd aan deze 6 leerlingen. Opvallend was dat veel leerlingen dezelfde uitspraken daarover deden. Zie onderstaande figuur.

Uitspraken	Hoe vaak die uitspraak gedaan is
Het maatje zit naast je.	1 keer
Het maatje heeft meer tijd voor je dan de leerkracht.	3 keer
Het maatje kan je meteen helpen, je hoeft niet op hulp te wachten.	3 keer
Je leert elkaar beter kennen.	6 keer
Samen sta je sterk.	1 keer
Van een vriend/maatje neem je toch meer aan.	3 keer
Als maatje leer je er van <i>hoe</i> je iemand kan helpen.	3 keer
Als maatje ben je gelijk, je hoe het is om zo'n weektaak af te moeten maken.	3 keer
Als maatje kun je het goede voorbeeld laten zien.	3 keer

Figuur 4.13 Uitspraken die leerlingen n.a.v. het interview deden over de meerwaarde van het koppelen van een maatje aan een leerling.

4.7. De controlegroep

Heeft betrekking op de deelvraag: leidt aandacht en betrokkenheid voor dit onderwerp tot meer motivatie voor de weektaak bij deze leerlingen?

De overige leerlingen waren op de hoogte van het onderzoek, maar daar is verder geen actie mee ondernomen. Voor deze leerlingen bleef het zoals het was. In verhouding met het afnemen van de enquête aan het begin van het onderzoek en aan het einde van het onderzoek hebben 10 leerlingen zichzelf een hoger cijfer gegeven, 6 leerlingen gaven zichzelf hetzelfde cijfer en 3 leerlingen gaven zichzelf een halve punt minder dan voorafgaand aan het onderzoek.

De onderzoeker heeft ervaren dat de leerlingen veel sneller klaar waren. Op donderdag waren de meeste leerlingen klaar met hun weektaak. Er zijn verscheidene keren leerlingen bij de onderzoeker geweest met de vraag of ze een grotere weektaak konden krijgen.

Nu de gegevens en de data van de onderzoeksgroep en de deelvragen gepresenteerd zijn, zullen er in het volgende hoofdstuk conclusies aan verbonden worden.

5. Conclusies

In dit hoofdstuk zullen er op basis van het literatuuronderzoek, de interventies en metingen op triangulatie, conclusies beschreven worden gericht op mijn onderzoeksvraag en deelvragen.

5.1. Antwoorden op de deelvragen

1. Heeft het leren plannen invloed op de uitvoering van de weektaak?

Uit het onderzoek in de praktijk bleek dat alle 3 de leerlingen nu plannen wanneer ze welke les gaan maken. Er wordt opgeschreven op welk tijdstip elke taak wordt aangepakt. De leerlingen hielden zich aan die planning, wat ervoor zorgde dat ze hun weektaak afkregen. Ze hebben nu meer zicht op de weektaak. In de uitgangspunten van het Dalton onderwijs staat dat de leerlingen leren om te plannen op welk tijdstip welke taak wordt opgepakt, dit is een belangrijke vaardigheid om aan te leren. Als bleek dat de planning van woensdag niet gelukt was, dan wisten ze dat ze donderdag harder aan het werk moesten gaan om de weektaak toch af te krijgen. De intrinsieke motivatie was aanwezig, want de leerlingen werkten heel hard en kregen het af. Ze waren dan blij en trots op zichzelf en hadden een succeservaring. Procesgerichte feedback geven is hier van belang. Als ze het woensdags niet gehaald hadden, reflecteerden ze goed op zichzelf zodat ze met een nieuw bijgesteld doel het donderdags wel haalden. Over dit verloop kregen ze van mij en hun maatje complimenten. In de begin en eindinterviews van de onderzoeker met leerling 1,2 en 3 wordt aangegeven dat ze nu weten hoe ze hun weektaak kunnen inplannen. In de literatuur beschrijven Marzano, Ebbens&Ettehoven, Stevens en Simons& Zuylen dat je als leerkracht niet alleen kennis moet overdragen, maar dat het aanleren van vaardigheden juist ook van belang zijn. Het is gebleken dat dit werkt.

De interventies die hier zijn toegepast:

- Aan het eind van de weektaakdag met behulp van het logboek een reflectief gesprek voeren met het maatje om te bespreken hoe het gegaan is en doelen stellen voor de volgende dag.
- Op maandag met het maatje aan de instructietafel van de leerkracht de weektaak inplannen.
- De leerlingen doelen laten stellen. Welke opdrachten van belang zijn om te maken, wat kan thuis eventueel gedaan worden en wat beheerst de leerling al goed zodat hij beslist om het niet te maken.
- Leerlingen leren *hoe* ze het aan moeten pakken om de weektaak af te krijgen.

2. Leidt aandacht en betrokkenheid voor dit onderwerp tot meer motivatie voor de weektaak bij deze leerlingen?

Bij de onderzoeksgroep was de eerste week al verandering te zien. Dit werd door de leerlingen uitgesproken en door de onderzoeker geobserveerd.

Wat ik gemerkt heb is dat de leerlingen nu van binnenuit gemotiveerd zijn om de weektaak af te maken. Ze weten nu hoe ze het aan moeten pakken.

Dit is terug te zien in de observaties van de onderzoeker en de vragenlijst van de collega. De 3 leerlingen verschuiven van 'nee' en 'soms' scores naar bijna allemaal 100% 'ja scores' op de indicatoren voor zelfsturing, planning en betrokkenheid.

Helen Parkhurst, de grondlegger van het Dalton onderwijs zei in 1922:

'Door de taak in de vorm van een contract te gieten, voor de uitvoering waarvan de leerling zich verantwoordelijk voelt, krijgt het werk waarde en krijgt de leerling het gevoel een bepaald doel te hebben. Dit gevoel wordt sterker als we hem bewust maken van ons vertrouwen in hem en zijn wens om de taak goed te doen.'

In de eindinterviews gaven de leerlingen aan waarom ze vooruitgegaan zijn, dat waren redenen als: ik praat niet meer tussendoor, ik vind het nu zelf belangrijk dat mijn weektaak af moet zijn, ik kijk niet meer naar buiten, ik vraag sneller om hulp als ik iets niet snap. De motivatie is duidelijk vooruit gegaan.

Een bijkomstigheid is dat de hele groep vooruit is gegaan in het werken aan de weektaak. Dat blijkt uit de enquête die voorafgaand en aan het einde van het onderzoek is afgenomen. Hier gaat de cirkel van invloed van Covey op, waar je aandacht aan besteed wordt groter. Er is minder controle nodig door de leerkracht en er wordt harder gewerkt.

De interventies die hier zijn toegepast:

- Kijken naar de behoeftes van het kind (handelingsgericht werken). Wat heeft het kind nodig om betrokken te worden bij de weektaak en zich daar zelfverantwoordelijk voor te laten voelen.
- De leerlingen vooraf ECHT betrekken bij het onderzoek. Hoe zien zij het voor zich, is het handig hoe de onderzoeker het bedacht heeft? Of zien zij aanvullingen, hebben ze ideeën.
- Een kind meer betrekken bij zijn eigen werkhouding door reflectieve gesprekken te voeren. Ook kijken naar wat al wel goed gaat.
- Aandacht besteden aan *hoe* het verbeterd kan worden, in plaats van steeds klagen over iets dat niet goed gaat.
- Wekelijks reflectieve leergesprekken voeren over hoe het gegaan is die week.
- De leerlingen doelen laten stellen.

3. Heeft het helpen van een medeleerling een meerwaarde voor de leerling die hem/haar helpt?

Deze vraag heeft de onderzoeker aan de leerlingen gesteld en de onderzoeker heeft dit geobserveerd. Het onderzoek was bedoeld om de leerlingen die moeite hadden met het afronden van hun weektaak te helpen. Het was interessant om te zien dat het ook effect heeft voor de leerlingen die helpen. En dat het voor henzelf ook een meerwaarde heeft opgeleverd. De leerlingen zijn echt veranderd, zagen dit als een extra uitdaging en waren tevreden over het verloop. De onderzoeker zag ze zekerder worden en ze maakten zich vaardigheden eigen die ze eerder nog niet beheersten. De vaardigheid van de juiste vragen stellen maakten ze zich bijvoorbeeld eigen. Er werden open vragen gesteld en er werd doorgevraagd. De schaalvraag werd goed ingezet.

Daarbij hebben ze zelf ook dingen opgenoemd die in figuur 4.13 weergegeven zijn, waaruit blijkt dat zij er ook iets van geleerd hebben door aan dit onderzoek mee te doen. Wat een goede meerwaarde was, is dat de 6 leerlingen aan gaven dat ze elkaar beter hadden leren kennen. Ze waren anders over elkaar gaan denken.

Uit de literatuur blijkt (het Amerikaanse concept van 'Challenge day' opgericht door Yvonne & Rich Dutra St. John, 1987) dat in een klas waar leerlingen elkaar goed kennen, minder gepest wordt, wederzijds respect gestimuleerd wordt en de sfeer beter is. Dit is dus een zinvolle bijkomstigheid van dit onderzoek.

5.2. Antwoord op de onderzoeksvraag

Leidt mijn gewijzigde aanpak ertoe dat de leerlingen zich meer betrokken en zelfverantwoordelijk voelen bij het plannen, afronden en controleren van de weektaak?

Zoals hierboven is gebleken zijn alle deelvragen positief beantwoord. De deelvragen dekken de onderzoeksvraag.

De werkhouding van de leerlingen is veranderd, ook in hun eigen beleving. Bij de onderzoeksmiddelen is te zien dat ze op de schaalvraag vooruit zijn gegaan. Bij de vragen- en observatielijst hebben ze 75 tot 100% aan 'ja' scores behaald.

De onderzoeker heeft vooraf en achteraf met de ouders gepraat om ze op de hoogte te stellen van het onderzoek en het eindresultaat. Ouders gaven aan dat hun kinderen thuis meer over de weektaak vertelden en er enthousiaster over waren. Ze vertelden over de voortgang en waren trots als ze voor liepen op hun planning.

De controle ligt nu een stuk minder bij de leerkracht, wat de leerkracht rust geeft. De sterke controlerende functie kan losgelaten worden, omdat de leerlingen het nu zelf goed doen. De leerlingen plannen hun weektaak nu zelfstandig in en houden zich daar aan. 2 van de 3 leerlingen hebben aangegeven dat ze het nog wel prettig vinden om op maandagochtend nog even aan de instructietafel te komen zitten om de weektaak in te plannen.

De leerlingen hebben aangegeven dat het nu goed gaat en dat ze het prettig vinden om met de weektaak te werken. Leerling 3 gaf bijvoorbeeld aan; 'ik vind het nu veel belangrijker. Ik ben me er nu meer bewust van dat het gewoon af moet zijn en waarom dat moet.'

Uit het onderzoek blijkt dat leren plannen een belangrijk punt is. De intrinsieke motivatie moest tot uiting komen door de leerlingen vaardigheden aan te leren. Nu weten ze hoe ze de weektaak aan moeten pakken en zijn ze ook bereid om zich daarvoor in te spannen.

In figuur 2.3 in het literatuuronderzoek is te lezen dat de leerlingen willen dat de leerkracht *echt* naar ze luistert en ze bijstuurt waar nodig is. Tijdens het onderzoek heeft de onderzoeker dat ook op die manier ervaren. De leerlingen loslaten en bijsturen als het nodig is.

5.3. Aanbevelingen

Voor een projectmatige en succesvolle aanpak moet er aandacht zijn voor een combinatie van de volgende punten:

- Vraag of de leerlingen mee willen werken aan een onderzoek.
- De leerlingen betrekken in de methodiek van de aanpak.
- Een maatje koppelen die goed is in het plannen van de weektaak.
- Een maatje koppelen die zichzelf hier voor heeft opgegeven.
- Het maatje en de leerling naast elkaar laten zitten.
- Het maatje en de leerling dezelfde weektaakdagen geven.
- Als leerkracht de leerlingen vertrouwen.
- De leerkracht dient bij de reflectieve gesprekken aanwezig te zijn.
- Geef tussendoor sturing waar nodig.
- Geef tijdig aan dat ze moeten bespreken hoe de weektaakdag is gegaan.
- Wees geïnteresseerd.

Mijn aanbevelingen voor een vervolgonderzoek zijn:

- Een onderzoek richten op de leerstijlen. Zijn deze van invloed op het werken met de weektaak en wat voor interventies zouden er dan toegepast kunnen worden. Ik zou aanraden om de leerstijltest zelf aan te gaan passen, omdat die van Akkerman nog te moeilijk is voor de basisschoolleerlingen. Dat is voor mij de reden geweest om het niet te betrekken in het onderzoek, omdat de resultaten van de leerlingen niet betrouwbaar waren.

5.4. Hoe nu verder?

Nu blijkt dat het inzetten van deze interventies gewerkt heeft voor deze leerlingen in deze groep 8, is er een vervolgonderzoek nodig om te zien of deze interventies ook in andere groepen zullen werken.

Ik hoopte voor mijzelf te bereiken dat ik na het onderzoek wist welke interventies ik kan toepassen om de motivatie voor de weektaak te verhogen.

En dat ik weet welke interventies ik kan toepassen om de leerlingen zelf verantwoordelijk te laten worden voor hun weektaak. Door dit onderzoek heb ik daar beter zicht op gekregen. Zoals bij de conclusies af te lezen is, was het onderzoek heel succesvol.

Daarom wil ik op de volgende manier verder gaan:

1. Ik ga zo snel mogelijk een vervolgonderzoek starten om te kijken of het ook bij een andere groep werkt.
2. Het onderzoek aan het team presenteren.
3. Aansluiten op de nascholing over handelingsgericht werken.
4. Het onderzoek samenvatten en de richtlijnen op papier zetten voor de collega's.
5. Deze aanpak verwerken in de missie en doelstellingen van de school.
6. Implementeren.

Dit wil ik in het schooljaar 2012/2013 gerealiseerd hebben.

Dit onderzoek is goed in te passen bij inclusief onderwijs. Ieder kind kan zijn eigen doelen stellen, wat wil hij/zij af hebben die week en wat is nodig voor deze leerling. De leerling kan geholpen worden door een goed afgestemde weektaak af te krijgen en uitdagend te laten zijn. Een maatje kan hem/haar hierbij helpen.

Naar mijn mening staat het afstemmen op de behoeftes van de leerlingen door de school voorop bij inclusief onderwijs.

6. Evaluatie van het onderzoek

Ik wil terugblikken op het onderzoek en mijn eigen leerwinst aan de hand van de kernreflectie van Korthagen. Zo kan ik meer structuur aanbrengen in alle ervaringen die ik heb opgedaan in mijn onderzoek.

6.1. Terugblik onderzoek

Wat deed ik? (Doen)

1. Mijn basis was steeds dat de motivatie vanuit het kind zelf moest komen. Dus de leerlingen mochten zelf kiezen of ze het zinvol vonden om aan het onderzoek mee te gaan doen.

Ik heb de leerlingen continu bij de ontwikkeling van het onderzoek betrokken en gevraagd wat zij ervan vonden. Zo kwam ik in de loop van het onderzoek ook nog op nieuwe ideeën.

2. Ik heb alle leerlingen in mijn groep de leerstijltest van Ben Akkerman laten invullen. Er is bekeken of er een verschil in leerstijl zat tussen de leerlingen die goed met de weektaak kunnen werken en leerlingen die er moeite mee hadden. Er is daar geen overeenkomst of duidelijk verschil gevonden. Het enige opvallende was dat bij 2 van de 3 leerlingen die moeite hebben met het plannen en afronden van de weektaak, evenveel van elk vak hadden. Veel leerlingen in de groep waren juist doeners en dromers of een combinatie daarvan. De betrouwbaarheid van de test werd beïnvloed door de moeilijkheid van de vragen. De groep gaf aan dat ze de vragen lastig vonden. Ik heb daarom besloten om hier verder niet op door te gaan.

3. Toen ik met het onderzoek begon, heb ik besloten om een minicursus over het begeleiden van een leerling aan de maatjes te geven. In de interviews voor de start van het onderzoek, gaven de leerlingen zelf aan dat ze beter wilden leren hoe ze iemand goed konden helpen, hier anticipeerde ik op.

4. Ik heb van te voren veel nagedacht over hoe ik het modeling in kon passen in mijn onderzoek. Ik heb er voor gekozen om leerlingen die goed zijn met hun weektaak te laten samenwerken met leerlingen die er minder goed in zijn. Ze zaten gedurende het onderzoek naast hun maatje. Ze konden zo zien hoe hun maatjes het aanpakten om hun weektaak wel af te krijgen.

5. Ik heb bij het uitwerken van het onderzoek de triangulatie gericht op de onderzoeksvraag.

Terugblik (Dromen)

1. Nu ik terugkijk op dit handelen ben ik blij dat ik het zo aangepakt heb. Het is wel een risico om leerlingen zichzelf op te laten geven. Stel je voor dat de leerlingen voor wie het bedoeld was zich nou net niet op zouden geven. Gelukkig deden ze dat wel, veel leerlingen wilden meedoen.

De leerlingen wilden graag participeren in het onderzoek. Ze kwamen met het idee om naast elkaar te gaan zitten, het logboek iets aan te passen en dezelfde weektaakdag te krijgen. Dit waren punten waar ik zelf nog niet aan gedacht had. De leerlingen zetten mij op een goed spoor om het onderzoek nog beter te laten verlopen.

2. De leerlingen hebben de leerstijlentest ingevuld. De vragen bleken lastig en het berekenen van de scores gaf problemen.

3. Als ik terugkijk op mijn handelen wat betreft het geven van een minicursus is het goed dat ik dat gedaan heb. Uit het afnemen van het eindinterview bleek dat alle 3 de leerlingen nu weten hoe ze moeten helpen. Ze gaven zelf aan dat het kwam door de minicursus die ze gehad hadden. Nadat ze de aanpak van het begeleiden met mij hadden besproken en ze een proefweek hadden gedraaid, was te zien dat ze begrepen hoe ze het konden gaan aanpakken. Daardoor werden ze zekerder, waardoor ze beter in staat waren om de medeleerlingen te helpen.

4. Doordat het inplannen op maandagochtend gezamenlijk gebeurde, leerden ze van hun medeleerlingen hoe ze dat aan konden pakken. Hun medeleerlingen lieten hen ook zien hoe belangrijk het was om je aan je planning te houden. Als er te veel gepraat werd liet hun maatje zien, dat je beter je tijd goed kunt gebruiken om de weektaak af te maken.

5. Ik moest nu antwoorden op mijn deelvragen vinden aan de hand van de onderzoeksmiddelen die ik had opgesteld voor de onderzoeksvraag, dat was best lastig.

Conclusie hieraan verbinden (Denken)

1. Leerlingen zijn goed in staat tot zelfreflectie. Ze zijn meer gemotiveerd als het niet opgelegd wordt, maar uit henzelf komt.

Het betrekken van de leerlingen heeft voor beide partijen een goed effect.

Aansluiten op de behoeften van de leerlingen.

De leerlingen laten participeren in het onderzoek.

2. De leerstijlentest van Akkerman is te moeilijk voor groep 8. Om de leerstijlen er toch in te betrekken zou de test aangepast moeten worden.

3. Het aanleren van vaardigheden voor het helpen is zinvol.

Het leren helpen van medeleerlingen is een belangrijke meerwaarde en draagt bij aan een positieve ontwikkeling voor deze leerlingen.

4. In literatuur is geschreven door Marzano, Ebbens&Ettekoven, Simons&Zuylen dat de leerling de expert is en dat de leerkracht de leerling begeleidt om de doelen te halen. In dit geval is het maatje de expert en helpt de leerling door het goed voor te doen. De leerkracht gaf de maatjes dit vertrouwen, en begeleidde de leerlingen als het nodig was.

5. De volgende keer zal ik mijn onderzoeksmiddelen meer toespitsen op de deelvragen.

Beslissen (Beslissen)

Als ik terugblik op voorgaande alinea's ben ik blij dat we in de school met handelingsgericht werken aan de gang gaan. Ik kan mijn onderzoek daarbij laten aansluiten, want ik ben tot de ontdekking gekomen dat het goed werkt om aan te sluiten op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Als leerkracht is het mogelijk om de controle wat uit handen te geven en te vertrouwen op de leerlingen. Je kunt ze in het proces bijsturen waar nodig is. Als leerkracht moet je meer in gesprek gaan met de leerlingen, de leerlingen een stem geven. Dat heb ik ervaren in mijn onderzoek en zou ik graag over willen dragen naar mijn collega's.

Een ander belangrijk aspect waar ik in de toekomst meer mee wil gaan doen is de leerlingen laten leren van elkaar en het in de vorm van een onderzoek doen. De leerlingen waren zo gemotiveerd toen ze hoorden dat het om een onderzoek ging. Een volgende keer zou ik mijn onderzoeksmiddelen beter afstemmen op mijn deelvragen.

6.2. Terugblik eigen leerwinst

Wat deed ik? (Doen)

Ik verwacht van een leerling in groep 8 zelfstandigheid, maar kan daarentegen ook moeilijk de controle loslaten. Dit staat haaks op elkaar. Voor mij was het van belang om tijdens dit onderzoek te leren los laten en het volledige vertrouwen aan de leerlingen en de maatjes geven.

Ik merkte dat ik gefrustreerd was over de weektaak, dat het mij irriteerde en dat ik er chagrijnig van werd op vrijdag. Bij de gedachte eraan alleen al. Ik wilde leren om dat negatieve gevoel om te draaien naar een positief gevoel. Niet door naar het probleem erachter te kijken, maar door te gaan zoeken naar een oplossing.

Door langzamerhand in het onderzoek te groeien, zag ik steeds meer mogelijkheden en literatuur dat ik kon gebruiken voor mijn onderzoek. Ik heb mijn onbewuste veel laten werken. Dijksterhuis (2007) beschrijft in 'Het slimme onbewuste' precies wat ik bedoel:

'Eerst komen de zinnen / ideeën, pas daarna ga ik dieper nadenken en ze eventueel aanpassen. Schrijven en ideeën komen uit je onbewuste. Goede beslissingen komen vaak uit je onbewuste en ik gebruik mijn bewustzijn om achteraf nog wat dingen te checken en puntjes op de i te zetten. Schrijven is onbewust en achteraf gebruik je je bewustzijn om nog wat kleine (of soms grotere) veranderingen door te voeren. Je bewustzijn bemoeit zich met de details achteraf. Het onbewuste schrijft, het bewustzijn herschrijft'.

De uitspraken van Helen Parkhurst raakten mij, het Dalton onderwijs heeft mij ook altijd al geraakt. Ik wilde van daaruit gaan kijken wat er in de literatuur te vinden was over die begrippen. De uitspraak 'uitdagen tot leren, is uitdagen tot leven' was voor mij het punt om een andere richting in te slaan. Ik wilde leren hoe ik mijn aanpak kon gaan wijzigen en hoe ik een goed onderzoek kon gaan uitvoeren.

Terugblik (Dromen)

Ik heb de leerlingen meer losgelaten en ik heb gezien dat ze dat aan kunnen. Ze hebben mij laten zien dat ik ze kan vertrouwen. Dat gaf mij een heel blij gevoel. De irritatie voor de weektaak verdween, ik kreeg er net zo veel plezier in als de leerlingen uit de onderzoeksgroep.

Door met de leerlingen samen te werken en naar hun ideeën te luisteren is mijn onderzoek nog beter geworden. Zoals Marzano, Ebbens&Ettehoven en Stevens al zeggen: de leerling is een medeburger. We werden samen een onderzoeksgroep en samen stonden we sterk. De band met de leerlingen uit de onderzoeksgroep is hechter geworden, we voelden ons verbonden samen.

Het negatieve gevoel voor de weektaak is omgedraaid tot een positief gevoel. Helemaal toen bleek dat de rest van de groep ook vooruit ging, zonder echt specifiek met hun aan de gang te zijn geweest. Leerlingen kunnen nog meer dan ik dacht, daar ben ik me heel bewust van geworden. Ik voel nu beter aan wanneer ik moet bijsturen en wanneer ik mijn mond moet houden.

Het uitwerken van het onderzoek heb ik onderschat. Het was meer werk dan ik ingeschat had en ik moest steeds weer dieper gaan om het beter te maken. Steeds weer opnieuw beginnen. Ik heb een jaar in India gewoond en daar was mijn lijfspreuk: 'Never give up', dat is het gebleven in Nederland.

Het maken van verkeerde onderzoeksmiddelen, het krijgen van steeds weer nieuwe feedback, alles wissen wat getypt was dat kon mij soms moedeloos maken. Maar dan dacht ik: Never give up, het wordt er alleen maar weer beter van.

Mijn grootste inschattingsfout was het toepassen van triangulatie, daar heb ik per deelvraag niet goed bij stil gestaan.

Conclusie hieraan verbinden. (Denken)

Onderzoeken is leerzaam, maar vooral ook heel leuk.

Ik moet de leerlingen meer loslaten en het gevoel geven dat ze het kunnen.

Met groepjes leerlingen werken versterkt de onderlinge band.

Ik blijf me inzetten om negatieve gevoelens bij onderdelen van mijn werk, om te zetten in positieve gevoelens.

Hoe dan ook, nooit opgeven! Altijd doorzetten en de motivatie vinden om weer verder te gaan en naar oplossingen te zoeken.

Toepassen van triangulatie op de deelvragen in plaats van de hoofdvraag.

6.3. Hoe wil ik dit onderzoek gebruiken voor de toekomst? (Beslissen)

Ik voel me nu kundiger als gedragsspecialist. Je kunt jezelf verdiepen in een onderwerp waar je verandering in wilt brengen. Je kunt door zelf te onderzoeken veranderingen teweeg brengen. Durven te doen, is voor mij een belangrijke verandering. Ik durf nu meer voor mijn mening en kennis uit te komen en door te zetten, om tot een goed resultaat te komen. Ik zal meer van me laten horen, ik voel me nu een zekerder persoon op mijn werk.

Een goed leerproces voor mij was om niet *meteen* te gaan doen, maar eerst alles goed op papier en op een rijtje te zetten wat ik wil gaan doen en hoe ik dat dan aan ga pakken. Ik zal de leercirkel van Kolb nu meer doorlopen voordat ik iets uitvoer.

Ik heb veel geleerd van mijn literatuuronderzoek. Punten die je op de weektaak kunt richten, maar die je ook op een andere manier kunt gaan toepassen. Overtuigingen die ik mee wil gaan nemen in hoe ik ben als gedragsspecialist, waar ik voor sta. Ik vat een paar voor mij relevante onderdelen samen:

Het Dalton principe: met een maatje samenwerken die er al heel goed in is en een tijdstip plannen waarop een taak gemaakt wordt.

Handelingsgericht werken: aansluiten bij de behoeften van de leerlingen.

Motivatatie: richten op de motivatie van binnenuit. Intrinsieke motivatie.

Doelen stellen: wat wil je bereiken met het onderzoek? Wat stellen de leerlingen zichzelf voor doel. Naar welk cijfer willen ze toe gaan en hoe willen ze dat bereiken?

Reflectieve gesprekken voeren in combinatie met oplossingsgerichte

gesprekvoering: leerlingen bewust laten worden van hun eigen handelen. Wat voelen, denken en doen ze?

Zelfverantwoordelijk leren: dat maakt een groot verschil! Betrek leerlingen, laat leerlingen eigenaar worden van hun eigen leerproces, laat ze participeren in het onderzoek, laat zien dat je als leerkracht/gedragsspecialist naar ze luistert.

Al deze dingen wil ik meenemen in mijn professionaliteit als gedragsspecialist. In mijn ogen willen leerlingen het graag altijd goed doen, je moet het als leerkracht/gedragsspecialist bij deze leerlingen naar boven zien te halen. De uitspraak van Parkhurst die mij diep raakt en waar van uit ik meer wil gaan werken is: 'Uitdagen tot leren is uitdagen tot leven'.

Deze uitspraak raakt mij, omdat ik zelf ook versted sta wat ik keer op keer bereik. Ik daag mezelf uit om bepaalde dingen te ondernemen of ik stel mezelf doelen om te halen en als het dan lukt voel ik me gelukkig. Ik voel dat ik leef en ik geniet daar ontzettend van. Ik heb bij de leerlingen gemerkt dat ze ook heel blij werden toen ze ontdekten dat ook zij een weektaak goed kunnen afronden. Ze hadden zich doelen gesteld en het lukte. Ook nu nog, nu het onderzoek voorbij is. Ze stralen meer dan ooit te voren. Ik heb ze uitgedaagd en het is ze gelukt. Ze genieten ervan.

Dit valt voor mij samen met 'never give up' en doorzetten. Opgeven kan altijd nog, hoe moeilijk het soms ook is. Ik heb gemerkt dat ik er steeds weer sterker uit ben gekomen als ik doorzette en opkrabbelde uit een lastige of verdrietige situatie. Het heeft mij gemaakt tot de persoon die ik nu ben. Positief, nadenkend en volhardend. Dit heb ik tijdens mijn onderzoek terug gezien in mijn houding. Ik ben hier weer meer in vooruit gegaan. Ik weet nu hoe ik een onderzoek kan uitvoeren, hoe ik het kan aanpakken en hoe ik de gegevens kan verwerken.

Voor nu wil ik dit onderzoek gaan presenteren aan de directie en het team. Het lijkt mij een uitdaging om hier meer mee te gaan doen binnen onze school.

Wat voor gedragsspecialist wil ik dan zijn in de toekomst. Ik heb er veel over nagedacht en de volgende zin beslaat hoe ik erover denk;

'Ik wil een gedragsspecialist zijn die actief, doordacht en oplossingsgericht samen met kinderen, collega's en ouders aan het werk gaat.'

Nawoord

Iedereen die mij heeft geholpen om dit onderzoek af te ronden wil ik van harte bedanken. Ik wil ook de mensen bedanken die mij gesteund hebben en advies hebben gegeven.

Er zijn een paar mensen die ik apart wil noemen.

Suzanne Solognier (mijn critical friend), Simon Koomen (mijn vriend), Adri Storm (mijn begeleider), Klaas Terpstra (mijn vader) en Gerdien van Tongeren (een vriendin).

Zij hebben mij geholpen om het onderzoek een betere vorm te geven.

Ten slotte wil ik de leerlingen uit mijn onderzoeksgroep bedanken, omdat zij vol overgave meegedaan hebben aan het onderzoek. Ze hebben mij laten inzien dat een onderzoek heel leuk is en dat er veel mee bereikt kan worden in een korte tijd.

Literatuurlijst

- Bazalt. (20 oktober 2008) *Wat werkt in de klas*. Binnengehaald 27 oktober 2010 van www.bazalt.nl/educatieve-uitgaven/wat.../wat-werkt-in-de-klas-2.html
- Berg, J. van den, Mackaay, P. & Rooy, A. de. *Wat is motivatie?* Binnengehaald 26 november 2010 van http://www.tgl.nl/00/tgl/detailsextren/2710034/321234512/1005777/13/0/Wat_is_motivatie.html
- Blijswijk, M. van & Bogaarts, M. (januari 2010) *Wat werkt in de klas*. JSW jaargang 94, nummer 5, 6-9.
- Bouwmans, N. (februari 2010) *Zelfstandigheid*. Binnengehaald 27 oktober 2010 van http://www.nancysplekje.nl/Gedicht_zelfstandigheid.html
- Bruinooge, J. *Interview*. Binnengehaald 27 november 2010 van <http://www.carrieretijger.nl/functioneren/communiceren/mondeling/modellen/interview>
- Cauffman, L. & Dijk, D.J. (2009). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Amsterdam: Uitgeverij Boom Onderwijs.
- Cöp, J. (juni 1996). *Is ons onderwijs al adaptief? Adaptief onderwijs en de relatie met andere stromingen en ontwikkelingen*. Binnengehaald 26 november 2010 van <http://aandebasis.blogspot.com/1996/06/is-ons-onderwijs-al-adaptief-adaptief.html>
- DfE. *The primary and secondary curriculum*. Binnengehaald 27 november 2010 van <http://curriculum.qcda.gov.uk/index.aspx>
- Dijksterhuis, A. (2007) *Het slimme onbewuste* (28^e druk 2011) . Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker is onderdeel van uitgeverij Prometheus
- Ebbens, S. & Ettekoven, S. (2005) *Actief leren. Bevorderen van verantwoordelijkheid van leerlingen voor hun eigen leerproces*. Groningen : Noordhoff uitgevers B.V.
- Gelderblom, G. (september 2010) *Effectieve instructie is hart van rekenonderwijs*. *Didaktief*, nummer 7, 6-7.
- Gelderblom, G. (oktober 2008) *Naar effectief rekenonderwijs*. *Didaktief*, nummer 8, 6-7.
- Info.nu. (december 2007) *Onderzoeksmethoden - het interview*. Binnengehaald 27 november 2010 van <http://wetenschap.infonu.nl/onderzoek/12137-onderzoeksmethoden-het-interview.html>

- Jong, P. de & Berg, I.K. (2001). *De kracht van oplossingen. Handwijzer voor oplossingsgerichte gesprekstherapie*. Amsterdam: Pearson.
- Kallenberg, T. , Koster, B. , Onstenk, J. & Scheepsma, W. (2007). *Ontwikkeling door onderzoek*. Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff.
- Kers, D. (2010) *Voeren van reflectiegesprekken*. Binnengehaald 20 november 2010 van <http://www.kersloopbaancoaching.nl/blog/?p=395>
- Leraar 24 (februari 2010). *Daltononderwijs - de weektaak*. Binnengehaald 27 november 2010 van <http://www.leraar24.nl/video/1389/Dalton%20onderwijs%20-%20de%20weektaak>
- Logt, A van der. (2001/2002) *Webquest bij het vak Nederlands: een stapje verder*. Binnengehaald 13 november 2010 van <http://www.digischool.nl/ne/community/Webquests.htm>
- Markensteijn, P.H. (augustus 2007). *Indicator wordt doel. Over prestatienormen en daaraan gekoppelde (al dan niet excessieve) beloningen*. Binnengehaald 27 oktober 2010 van <http://www.markensteijn.com/indicator.htm>
- Moeskops, K., Hegger, S. , Kronemeijer, S. & Koning, W. *Leerstijlen en werkvormen. Houden leraren rekening met de verschillende leerstijlen in de klas?* Binnengehaald 20 november 2010 van <http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2008-0625-200526/PGO%20verslag.doc>
- Pameijer, N. , Beukering, T. van & Lange, S. de (2009) *Handelingsgericht werken: een handreiking voor het schoolteam. Samen met collega's, leerlingen en ouders aan de slag*. Leuven: Uitgeverij Acco.
- Simons, P.R.J. & Zuylen, J.G.G. (1995) *Van zelfstandig werken naar zelf verantwoordelijk leren*. In: *Studiehuisreeks Vol. 4 pag. 7-20*. Binnengehaald op 26 november 2010 van <http://igitur-archive.library.uu.nl/ivlos/2005-0622-190743/5817.pdf>
- SLO, PO-raad & WEC-Raad (2010) *Resultaat met referentieniveaus. Referentieniveaus Taal en Rekenen, Primair onderwijs, oktober 2010*.
- Stevens, L. (2002) *Zin in leren* (6^e druk 2010). Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Stichting Inclusief Onderwijs. *Visie*. Binnengehaald 26 november 2010 van <http://www.inclusiefonderwijs.nl/index.php>
- Vermorgen, W. (2005) *Onderwijs in Noorwegen*. Binnengehaald op 27 november 2010 van <http://www.skolo.org/spip.php?article641&lang=fr>

- Visscher, M. (2008) “*Leer het mij zelf doen...*” *Motivatatie van VMBO leerlingen*. 7-12. Binnengehaald 26 november 2010 van <http://hbo-kennisbank.uvt.nl/cgi/fontys/show.cgi?fid=3753>
- *Helen Parkhurst*. Binnengehaald op 4 december 2010 van <http://members.multimania.nl/opsychologie/newpage.html>
- *Reflectiegesprekken met kinderen*. Binnengehaald op 20 november 2010 van http://www.teamonderwijs.nl/download/content/Reflectiegesprekken_met_kinderen.pdf

Bijlagen

BIJLAGE 1 Hoe voer je een goed reflectief gesprek

- Je praat SAMEN met de leerling, dus niet tegen de leerling.
- Stel goede open vragen (Wat wil je bereiken, hoe heb je het aangepakt enz.)
- Coach de leerling door samen te vatten wat hij/zij zegt. Het op een rijtje te zetten voor de leerling en dan vragen of je dat goed begrepen hebt.
- Jij als leerkracht houdt het overzicht en de structuur van het gesprek, zodat de leerling zich kan richten op zelfreflectie.
- Toon interesse in de leerling.
- Voer het gesprek rustig, geef ruimte aan denkpauzes.
- Stel een doel samen met het kind, maak daar afspraken over en kom daar in een volgend reflectiegesprek op terug.

BIJLAGE 2 Reflectieve gesprekken voeren met kinderen

Een waardevol reflectiegesprek bevat een groot deel van deze vragen:

- Wat was je doel? Wat wil je met deze opdracht bereiken?
- Wat heb je precies gedaan?
- Hoe heb je het aangepakt?
- Waar ben je mee begonnen?
- Wat waren de verschillende stappen daarna?
- Hoe beviel deze aanpak?
- Wat was moeilijk?
- Wat was makkelijk?
- Wat heb je geleerd?
- Hoe ging de samenwerking?
- Welke hulp van mij heb je gemist?
- Wat heb je aan mijn hulp gehad?
- Hoe kan de samenwerking een volgende keer worden verbeterd?
- Wat doe je een volgende keer anders?
- Wat zou je iemand adviseren die dit ook gaat doen?

Oriëntatiefase (vragen naar de voorbereiding)

Wat heb je de vorige keer geleerd?

Waar wilde je de vorige keer op letten?

Zullen we eens in je map kijken wat je je had voorgenomen?

Wat ging je toen leren?

Is het je gelukt om je doel te halen?

Heb je toen gewerkt volgens het plan dat je van te voren had gemaakt?

Monitoringfase (vragen naar de voortgang)

Zit je nog steeds op de goede weg?

Wat heb je allemaal al gedaan?

Wat kun je nog anders doen?

Waar loop je tegenaan?

Hoe ga je verder?

Eindevaluatiefase (vragen naar het resultaat, het product)

Heb je je doel bereikt?

Ben je tevreden over het resultaat?

Hoe kun je zien dat je tevreden bent, is dat zichtbaar in het resultaat?

Welke verbeterplannen heb je gevonden?

Ben je tevreden over de samenwerking?

Wat was jouw bijdrage daaraan?

Vragen die de leerkracht aan zichzelf stelt

Heb ik van te voren met de kinderen de doelstellingen besproken?

Heb ik de doelstellingen vastgesteld? En zo ja hoe?

Heb ik de leerlingen vooraf, tijdens, aan het eind voldoende structuur en begeleiding geboden?

Heb ik tijdens de reflectiegesprekken de kinderen voldoende ruimte geboden om te reageren?

Heb ik me zelf de vraag gesteld wat ik de volgende keer anders moet doen?

Vaardigheid: Zelf bedacht!

- Welke problemen kom je tegen bij het zelfstandig werken?
- Welke problemen kan je zelf al oplossen?
- Hoe los je (die) problemen op?

Vaardigheid: Ik kan het!

- Waar ben je goed in?
- Waar ben je minder goed in?
- Waar ben je trots op als je naar jezelf kijkt?
- Wat vind je van presenteren? (leuk, moeilijk, spannend, saai)
- Wat vind je goed aan je eigen presentaties?
- Wat vind je moeilijk aan presenteren?
- Wat maakt een presentatie boeiend?
- Wat is kritiek geven?
- Geef je vaak kritiek?
- Hoe kan je het beste kritiek geven?
- Kan je kritiek goed ontvangen?
- Hoe kan je het beste omgaan met kritiek?
- Wat doet kritiek met je?

Vaardigheid: Zo doe ik!

- Wat is plannen?
- Hoe plan je?
- Klopt je planning vaak?
- Kan je je planning aanpassen?
- Neem je wel eens de leiding in een groepje?
- Kan je de taken eerlijk verdelen?
- Wat is jouw manier van leren?
- Ken je ook andere manieren van leren?
- Hoe neem je het beste informatie in je op?

Vaardigheid: Samen doen!

- Wat is samenwerken?
- Met wie kan je goed samenwerken? Waar ligt dat aan?
- Met wie kan je niet zo goed samenwerken? Waar ligt dat aan?
- Help je andere kinderen vaak?
- Hoe kan je iemand het beste helpen?

Vaardigheid: Ik denk en doe!

- Vraag je weinig of vaak om hulp?
- Hoe vraag je iemand om hulp?

Vaardigheid: Samen praten!

- Wat is goed luisteren en hoe doe je dat?
- Kan je goed luisteren?
- Wanneer reageer je op wat een ander vertelt?
- Hoe reageer je op wat een ander vertelt?
- Welke vragen stel je dan?
- Kan je goed doorvragen?
- Kan je zelf duidelijk praten?
- Kan je je mening goed uitleggen?
- Kan je goed begrijpen wat de ander wil?

BIJLAGE 3 Technieken om een goed oplossingsgericht gesprek te voeren.

- Luisteren zonder het door je eigen referentiekader te filteren.
- Non-verbaal gedrag is belangrijk (oogcontact, knikken, zo nu en dan aanraken, manier van spreken die overeen komt met cliënt, iets naar de cliënt toe leunen)
- Sleutelwoorden van cliënt echoën.
- Open vragen stellen.
- Samenvatten en parafraseren.
- Gebruik maken van stiltes.
- COMPLIMENTEREN!
- Empathie tonen.
- Focus terugbrengen naar cliënt.
- De wondervraag of schaalvraag stellen en deze uitwerken volgens bepaalde stappen.

BIJLAGE 4 Aantekeningformulier n.a.v. het interview met de leerlingen

De volgende vragen zullen gesteld worden (omcirkel het goede antwoord):

1. Hoe vind je het om met een weektaak te werken?
Heel leuk – leuk - beetje leuk – niet leuk – helemaal niet leuk
2. Is de weektaak duidelijk voor jou?
Heel duidelijk – duidelijk – een beetje duidelijk – niet duidelijk
3. Vul je je weektaak altijd goed in?
Ja – soms – nee
4. Ben je bang dat je je weektaak niet afkrijgt?
Altijd – soms – nooit
5. Heb je je weektaak altijd af?
Ja – meestal – nee
6. Maak je de opdrachten vaak goed (dat is als je bijna nooit je schrift terug krijgt)?
Ja – meestal - nee

7. Hoe vind je het als je je weektaak niet af hebt?

8. Wat doe je als je iets niet snapt van je weektaak?

9. Hoe zou je het vinden om je weektaak helemaal zelf te plannen?

Geef jezelf een cijfer over hoe je vindt dat het nu met je weektaak gaat of geef jezelf een cijfer hoe je vindt dat je in het begeleiden/helpen van iemand bent. Hangt van de leerling af waar het interview mee gehouden wordt.

BIJLAGE 5 Enquête voor de controlegroep

Omcirkel het goede antwoord.

1. Hoe vind je het om met een weektaak te werken?

Heel leuk – leuk - beetje leuk – niet leuk

2. Is de weektaak duidelijk voor jou?

Heel duidelijk – duidelijk – een beetje duidelijk – niet duidelijk

3. Vul je je weektaak altijd goed in?

Ja – soms – nee

4. Ben je bang dat je je weektaak niet afkrijgt?

Altijd – soms – nooit

5. Heb je je weektaak altijd af?

Ja – meestal – nee

6. Maak je de opdrachten vaak goed (dat is als je bijna nooit je schrift terug krijgt)?

Ja – meestal - nee

7. Hoe vind je het als je je weektaak niet af hebt?

.....
.....
.....

8. Wat doe je als je iets niet snapt van je weektaak?

.....
.....
.....

9. Hoe zou je het vinden om je weektaak helemaal zelf te plannen?

.....
.....
.....

Geef jezelf een cijfer over hoe je vindt dat het nu met je weektaak gaat.

BIJLAGE 6 De leerstijltest van Ben Akkerman

Met deze leerstijltest wordt bekeken op welke manier jij meestal een probleem aanpakt. Voor een leraar is het erg nuttig om te weten op welke manieren zijn leerlingen leren, omdat hij hierop zijn lessen kan aanpassen. Bedenk je goed; jouw manier van leren is niet beter of slechter dan die van een ander. Beantwoord de vragen dus eerlijk. Je antwoorden blijven trouwens privé, je hoeft niet je naam boven het blaadje te zetten.

Hoe ga je te werk. De test bestaat uit 9 vragen. Het antwoord dat het beste bij jou past geef je 4 punten. Het antwoord dat daarna het beste bij jou past geef je 3 punten. Het antwoord daarna 2 punten en het antwoord wat het minst bij je past geef je 1 punt. **Schrijf de punten (4, 3, 2 en 1) in het grijze hokje voor het antwoord. Zorg ervoor dat je altijd aan alle antwoorden punten geeft!**

	Kolom A	Kolom B	Kolom C	kolom D
1	Je wilt leren zeilen. Hoe pak je het aan?			
	Ik stap direct in de boot en probeer hoe je moet zeilen	Ik blijf eerst op de kant staan en kijk hoe een ander het doet	Ik kijk eerst in een boek hoe je moet zeilen	Ik vraag iemand om het mij voor te doen en doe het na
2	Je krijgt een nieuwe computer. Je wilt hem meteen gebruiken. Hoe ga je te werk?			
	Ik denk er eerst over na wat je er allemaal mee zou kunnen doen.	Je vraagt eerst precies na wat er allemaal op zit en wat je ermee kunt doen	Ik lees eerst de gebruiksaanwijzing goed door	Ik probeer direct alles uit
3	Je moet een werkstuk maken bij techniek. Wat doe je?			
	Ik denk er eerst over na wat de bedoeling is en hoe je het aan moet pakken	Ik lees eerst de opdracht helemaal door en bekijk de tekening eerst goed	Ik kijk eerst waar ik het werkstuk voor kan gebruiken	Ik begin meteen te werken
4	Je hoort op de radio een spannend verhaal. Je wilt het straks navertellen. Wat doe je?			
	Ik doe net of het verhaal nu gebeurt en dat ik er bij ben	Ik vind wat ik hoor geweldig en wil het meteen zelf ook doen	Ik wil eerst weten of het verhaal wel klopt	Ik vertel het verhaal gewoon na
5	Je gaat op vakantie. Je mag kiezen uit twee landen. Wat doe je?			
	Ik probeer me voor te stellen wat je allemaal in die landen kunt doen. Ik vind het moeilijk om te kiezen	Ik denk er niet zo lang over na. Je moet er gewoon het beste van maken.	Ik probeer zoveel mogelijk over dien landen te weten te komen. Daarna kies ik een land.	Ik kijk waar ik het meeste aan heb. Ik kan snel kiezen.
6	Je gaat een nieuwe fiets uitzoeken. Hoe ga je te werk?			
	Ik denk na waar ik allemaal met die fiets naartoe zou kunnen gaan en hoeveel plezier ik er van zal hebben.	Ik wil precies weten wat er allemaal op die fiets zit, wat de beste is en hoe duur hij is.	Ik wil direct proberen hoe hij rijdt.	Ik kijk welke fiets het beste voor mij geschikt is.
7	Je krijgt een toets over vulkanen. Hoe bereid je je voor?			
	Ik leer alles wat ik voor die toets moet weten.	Ik probeer alles over vulkanen te begrijpen.	Ik schrijf de belangrijkste dingen even op.	Ik leer, omdat het nou eenmaal moet.
8	Je staat op het punt een bijbaantje aan te nemen. Hoe beslis je?			
	Ik probeer me voor te stellen hoe het voor me zal zijn om dat werk te doen.	Ik wil eerst precies weten hoe hard ik moet werken en hoeveel ik verdien.	Ik wil precies weten wat iemand in dat bedrijf moet doen en hoe het bedrijf werkt.	Ik ga werken en merk vanzelf wel of het mij bevalt
9	Je mag kiezen hoe je les krijgt in een vreemde taal. Hoe wil je het?			
	Ik wil graag dat de leraar verhalen vertelt.	Ik wil graag werkstukken maken.	Ik wil graag duidelijke opdrachten hebben.	Ik wil graag weten waar de opdrachten voor nodig zijn.

Je hebt voor elk antwoord 4, 3, 2 of 1 punt gezet. Maak nu de volgende optelsommen:

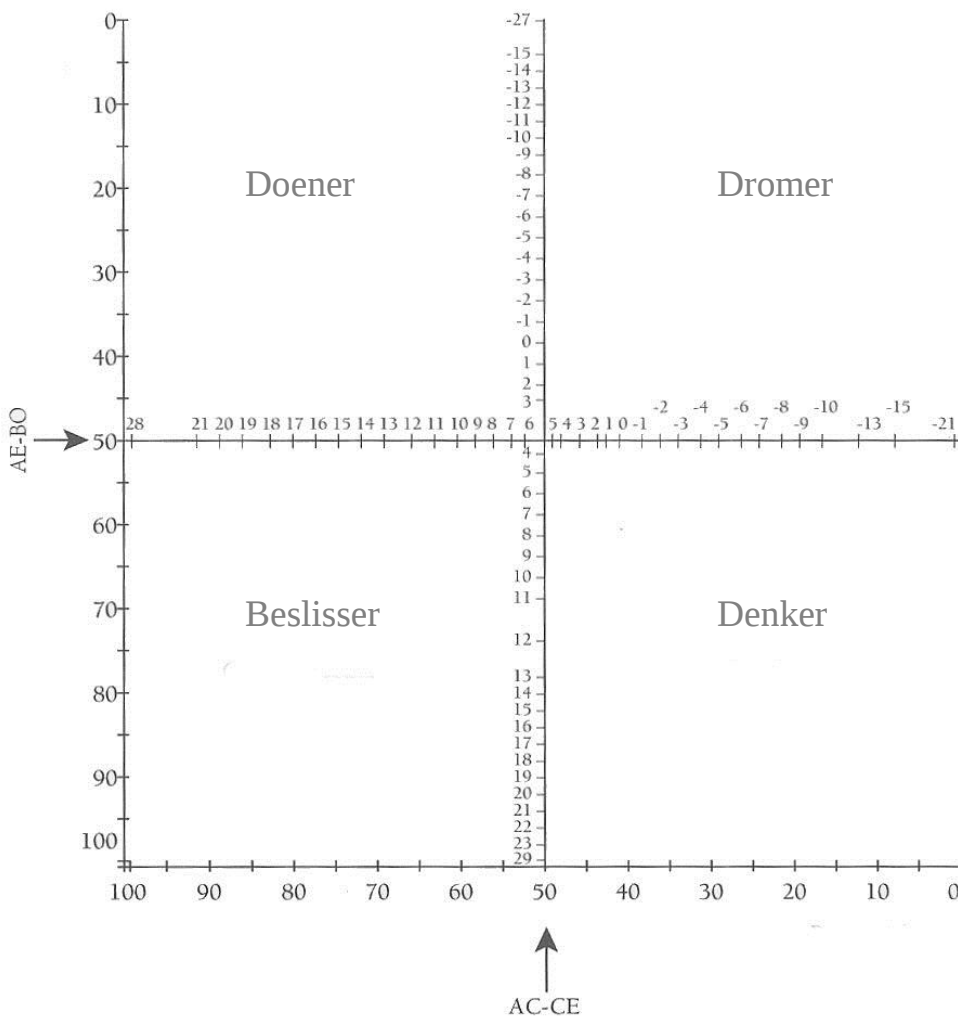
Kolom A:	Vraag 2 + 3 + 4 + 5 + 7 + 8 =	punten = CE score
Kolom B:	Vraag 1 + 3 + 6 + 7 + 8 + 9 =	punten = RO score
Kolom C:	Vraag 2 + 3 + 4 + 5 + 8 + 9 =	punten = AC score
Kolom D:	Vraag 1 + 3 + 6 + 7 + 8 + 9 =	punten = AE score

Bereken nu:

AC score – CE score = Kruis dit getal aan op de verticale as (staand) in de onderstaande figuur.

AE score – RO score = Kruis dit getal aan op de horizontale as (liggend) in de onderstaande figuur.

Trek een lijn tussen de getallen die je hebt aangekruist. Het kwadrant welke door deze lijn doorsneden wordt, is je voorkeursleerstijl!

BIJLAGE 7 Een gedetailleerd overzicht van het verloop van het onderzoek

Week 1 24 jan. t/m 28 jan. 2011	- De leerkracht vertelt aan de leerlingen dat ze een onderzoek gaat uitvoeren in de klas. - Alle leerlingen uit groep 8 vullen de leerstijltest van Ben Akkerman in. (Bijlage 6) - De leerlingen kunnen zich vrijwillig aanmelden voor het onderzoek, de leerkracht kiest daaruit 6 leerlingen om het onderzoek mee te starten.
Week 2 31 jan. t/m 4 feb. 2011	- Met de 6 gekozen leerlingen wordt een één op één interview gehouden. Elke dag vinden er één of twee gesprekken plaats. - Deze week worden de ouders van de 6 gekozen leerlingen over het onderzoek ingelicht. - De collega vult een vragenlijst in over de betreffende leerlingen.
Week 3 7 feb. t/m 11 feb. 2011	- Er wordt met de leerlingen besproken wat de bedoeling is van het onderzoek en wanneer het onderzoek van start zal gaan. - Het logboek wordt uitgelegd aan de leerlingen. - De controlegroep vult de enquête in (Bijlage 5) - Deze week observeert de onderzoeker deze 6 leerlingen aan de hand van een observatieblad. - De onderzoeker geeft een minicursus aan de 3 leerlingen die de andere 3 gaan helpen over het begeleiden en de goede vragen stellen. Aan de hand van bijlage 2 en 11.
Week 4 14 feb. t/m 18 feb. 2011	- Op maandag zullen de algemene doelen/taken van de weektaak aan de onderzoeksgroep worden laten zien en verteld. Er wordt dan aan de onderzoeksgroep overgelaten om de doelen voor zichzelf te specificeren. Wat denk je af te krijgen? Wat vind je belangrijk voor jezelf en waarom? - De onderzoeksgroep zal door de leerkracht meer los worden gelaten. Er wordt ze het volle vertrouwen gegeven dat ze het kunnen en de leerkracht zal zich er dus niet steeds mee gaan bemoeien, werk voor ze aftekenen enz. De verantwoordelijkheid zal vooral aan hen worden overgelaten. - Er zal elke vrijdag met de onderzoeksgroep een reflectiegesprek gehouden worden aan de hand van hun logboek, de vragen uit bijlage 2 en de technieken uit bijlage 1 en 3. Er wordt geluisterd naar ze en ze zullen worden geholpen om hun gedachten op een rijtje te zetten (d.m.v. samenvatten, parafraseren enz.) Verder zal er gekeken worden naar hoe het gegaan is, wat goed ging en waarom het goed ging en wat er voor afspraken gemaakt moeten worden voor de week erop. - De leerlingen houden een logboek (bijlage 10) bij en n.a.v. de informatie in het logboek vindt er 3 keer per week een gesprek met hun maatje plaats. Waaronder op vrijdag het eindgesprek voor die week waar de onderzoeker dan bij zit. - De leerkracht zal tijdens de weektaaktijd procesgerichte feedback gaan geven. Ze zal naar de leerlingen luisteren hoe het gaat en als ze hulp nodig hebben dan zal de leerkracht ze die bieden. Aan het einde van de week zal de nadruk liggen op

	het proces. OP VERZOEK VAN DE ONDERZOEKSGROEP IS DEZE WEEK EEN PROEFWEEK EN DAARNA WORDT ER GEKEKEN WAT EVENTUEEL NOG AANGEPAST MOET WORDEN, ZODAT HET VOOR HUN GOED WERKT.
Week 5 28 feb. t/m 4 mrt 2011	Hetzelfde als week 4, maar nu voor het echt!
Week 6 7 mrt t/m 11 mrt 2011	Hetzelfde als week 4, maar nu voor het echt!
Week 7 14 mrt t/m 18 mrt 2011	Hetzelfde als week 4, maar nu voor het echt!
Week 8 21 mrt t/m 25 mrt 2011	Hetzelfde als week 4, maar nu voor het echt! + een observatie vanuit de onderzoeker(leerkracht) aan de hand van hetzelfde observatieblad als in week 2.
Week 9 28 mrt t/m 1 april 2011	Hetzelfde als week 4, maar nu voor het echt!
Week 10 4 april t/m 8 april	Hetzelfde als week 4, maar nu voor het echt! - Er komt een eindgesprek met deze leerlingen.
Week 11 11 april t/m 15 april	- De resultaten van het onderzoek worden met ouders besproken. - De leerkracht vult nog een keer hetzelfde observatieblad in als in week 2. - De controlegroep vult nogmaals de enquête in. - Met de 6 gekozen leerlingen wordt een één op één interview gehouden. Elke dag vinden er één of twee gesprekken plaats. - De collega vult een vragenlijst in over de betreffende leerlingen. - De leerkracht gaat op maandag met de drie leerlingen zitten om ze hun weektaak te laten plannen, maar nu zelf. En de leerkracht overlegt hoe zij nu verder willen gaan.
Week 12 18 april t/m 22 april	- De leerlingen presenteren aan de rest van de klas waar ze mee bezig zijn geweest en wat ze ervan hebben geleerd. Dit doen zij naar eigen invulling.
Week 13 9 mei t/m 13 mei	- De leerkracht houdt nog een keer een werkkring met de onderzoeksgroep om de resultaten te bespreken. Zo kunnen ze zien dat er geen namen worden genoemd, dus dat hun gegevens vertrouwelijk blijven. Verder kunnen zij aangeven of het klopt wat de leerkracht geanalyseerd en geconcludeerd heeft. Ze kunnen dus aangeven of ze het ermee eens zijn. - Er wordt met de leerlingen besproken hoe het nu gaat.

BIJLAGE 8 Vragenlijst over de onderzoeksgroep voor een collega

Vragenlijst over het zelfverantwoordelijk leren van de volgende leerling (Naam)

1. Kan deze leerling in jouw ogen zijn werk goed plannen?

Ja Soms Nee

2. Had deze leerling op vrijdag zijn/haar werk af?

Ja Soms Nee

3. Had deze leerling zijn weektaak goed afgetekend en bijgehouden?

Ja Soms Nee

4. Maakte deze leerling de opdrachten exact zoals ze er stonden? (Dus bijvoorbeeld bij: leg uit waarom, niet alleen ja of nee maar ook echt een uitleg gegeven)

Ja Soms Nee

5. Was de leerling gemotiveerd om aan de weektaak te werken?

Ja Soms Nee

Bedankt voor het invullen!

BIJLAGE 9 Observatielijst voor de onderzoeker

Naam leerling:

Datum observatie:

1. Bekijkt de leerling de weektaak zodra het uitgedeeld is?

JA

SOMS

NEE

2. Streept de leerling het af zodra er een les afgemaakt is?

JA

SOMS

NEE

3. Tijdens het zelfstandig werken gebruikt de leerling zijn/haar tijd om zoveel mogelijk af te maken.

JA

SOMS

NEE

4. De leerling plant zijn/haar weektaak, wat wordt welke dag gedaan.

JA

SOMS

NEE

5. De leerling vraagt om hulp als hij/zij vastloopt met de opdracht.

JA

SOMS

NEE

6. De leerling is alleen met opdrachten van de weektaak bezig tijdens het werken aan de weektaak.

JA

SOMS

NEE

7. De leerling verdeelt zijn/haar tijd over de opdrachten goed, zodat alle taken af komen.

JA

SOMS

NEE

8. De leerling is hard en gemotiveerd aan het werk tijdens weektaaktijd.

JA

SOMS

NEE

9. De weektaak ligt op tafel, zodat steeds gecheckt kan worden wat wel of niet gedaan moet worden bij een bepaalde les.

JA

SOMS

NEE

10. De leerling werkt op andere momenten ook aan de weektaakopdrachten.

JA

SOMS

NEE

BIJLAGE 10 Logboek voor de leerlingen

Maandag

Datum: van..... t/m.....

Ik heb mijn weektaak als volgt ingepland:

Weektaakdag 1=woensdag:-----

Weektaakdag 2=donderdag:-----

Tussendoor:-----

Dit ga ik wel maken, want:

Dit ga ik niet maken, want:

Weektaakdag 1 = woensdag:

Hoe is het gegaan?

1 5 10

Wat maakt het dat je al op dit cijfer zit?

-
-
-

Wat ga je morgen anders doen?

-
-
-

Weektaakdag 2 = donderdag:

Hoe is het gegaan?

1 5 10

Wat maakt het dat je al op dit cijfer zit?

-
-
-

Tussendoor:

Hoe is het gegaan?

1 5 10

Wat maakt het dat je al op dit cijfer zit?

-
-
-

Vrijdagmiddag

Ik heb mijn weektaak wel/niet afgekregen want:

Hoe is het deze week gegaan? Welk cijfer geef je jezelf nu voor het werken met de weektaak?

1 5 10

Wat maakt het dat je al op dit cijfer zit?

Dit ga ik volgende week anders doen:

Dit ga ik volgende week hetzelfde doen:

BIJLAGE 11 Een blad om naar terug te kijken voor de 3 leerlingen als ondersteuning voor het voeren van een goed gesprek

Dingen die belangrijk zijn in het voeren van een goed gesprek met je maatje

- Luisteren zonder je eigen mening te geven.
- Neem de tijd voor het gesprek!
- Non-verbaal gedrag is belangrijk (oogcontact, knikken enz.) zo laat je zien dat je goed luistert.
- Goede open vragen stellen, zie dat blaadje met vragen die je van mij hebt gekregen.
- Samenvatten en parafraseren wat je maatje zegt en dan vragen of je het dus goed begrepen hebt.
- Geef je maatje zelf de tijd om na te denken. Stiltes zijn niet erg.
- COMPLIMENTEREN! Maar wel gemeente complimenten! Overdrijf het niet.
- Laat zien dat je de ander begrijpt als die bijvoorbeeld iets moeilijk vindt.
- Blijf bij het onderwerp van het gesprek.
- De schaalvraag samen bespreken. Vraag hoe het komt dat diegene al op dat cijfer zit. Wat ging er allemaal al goed? Geef complimenten.
- Je praat SAMEN met je maatje, dus niet tegen je maatje (zoals een juf soms doet ☺)
- Toon interesse in je maatje.
- Spreek af waar jullie aan gaan werken die week, schrijf dat op en kom daar vrijdags tijdens het evaluatiegesprek op terug.

BIJLAGE 12 Meetgegevens

Vragenlijst ingevuld door een collega.

	Leerling 1		Leerling 2		Leerling 3	
	Nulmeting	Eindmeting	Nulmeting	Eindmeting	Nulmeting	Eindmeting
Kan deze leerling in jouw ogen zijn werk goed plannen?	Nee	Ja	Soms	Ja	Nee	Soms
Had deze leerling op vrijdag zijn/haar werk af?	Soms	Ja	Soms	Ja	Nee	Soms
Had deze leerling zijn weektaak goed afgetekend en bijgehouden?	Ja	Ja	Soms	Ja	Nee	Ja
Maakte deze leerling de opdrachten exact zoals ze er stonden? (Dus bijvoorbeeld bij: leg uit waarom, niet alleen ja of nee maar ook echt een uitleg gegeven)	Soms	Soms	Soms	Ja	Nee	Ja
Was de leerling gemotiveerd om aan de weektaak te werken?	Soms	Ja	Soms	Ja	Ja	Ja

Observatielijst ingevuld door onderzoeker.

	Leerling 1			Leerling 2			Leerling 3		
	Nulmeting	Tussenmeting	Eindmeting	Nulmeting	Tussenmeting	Eindmeting	Nulmeting	Tussenmeting	Eindmeting
Bekijkt de leerling de weektaak zodra het uitgedeeld is?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Streept de leerling het af zodra er een les afgemaakt is?	Ja	Ja	Ja	Soms	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Tijdens het zelfstandig werken gebruikt de leerling zijn/haar tijd om zoveel mogelijk af te maken.	Soms	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
De leerling plant zijn/haar weektaak, wat wordt welke dag gedaan.	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
De leerling vraagt om hulp als hij/zij vastloopt met de opdracht.	Ja	Ja	Ja	Soms	Ja	Ja	Soms	Ja	Ja
De leerling is alleen met de opdrachten van de weektaak bezig tijdens het werken aan de weektaak.	Soms	Soms	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Soms	Soms
De leerling verdeelt zijn/haar tijd over de opdrachten goed, zodat alle taken af komen.	Nee	Soms	Ja	Soms	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
De leerling is hard en gemotiveerd aan het werk tijdens weektaaktijd.	Soms	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Soms	Ja	Ja
De weektaak ligt op tafel, zodat steeds gecheckt kan worden wat wel of niet gedaan moet worden bij een bepaalde les.	Ja	Ja	Ja	Soms	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
De leerling werkt op andere momenten ook aan de weektaakopdrachten.	Soms	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja